

Верховний
Суд

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Опрацьовано статистичні дані Державної судової адміністрації України, Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду

Статистичні показники за 2022 рік відображено без урахування даних судів, територіальну підсудність яких було змінено у зв'язку з неможливістю здійснювати правосуддя під час воєнного стану.

Крім того, показники за 2022 рік (як і аналогічні показники за 2021 рік) відображено без урахування статистичних даних розгляду справ і матеріалів судами АР Крим, міста Севастополя, деякими судами Донецької та Луганської областей

З М І С Т

1. Загальні показники руху справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення. Навантаження на суддів.
2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення. Якість розгляду.
3. Розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ).
 - 3.1. Розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень місцевими загальними судами.
 - 3.2. Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень.
 - 3.3. Розгляд клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування та судового розгляду.
 - 3.4. Апеляційний розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень.
 - 3.5. Касаційний розгляд кримінальних проваджень, процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення.
 - 3.6. Розгляд кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю.
 - 3.7. Розгляд кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями.
 - 3.8. Склад та структура засуджених осіб. Види покарання.
4. Розгляд загальними судами справ про адміністративні правопорушення.
 - 4.1. Розгляд загальними судами справ про порушення Правил дорожнього руху.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

1. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РУХУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ. НАВАНТАЖЕННЯ НА СУДДІВ

Упродовж 2022 р. згідно з даними статистичних звітів Державної судової адміністрації України¹, Вищого антикорупційного суду² та Верховного Суду³ на розгляд до загальних місцевих і апеляційних судів, Вищого антикорупційного суду та Верховного Суду усього надійшло 1 млн 507 тис. [2 млн 141 тис.]⁴ справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з 2021 роком на 29,6 % менше; із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 782 тис. [1 млн 202 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 726 тис. [939 тис.].

У тому числі до місцевих загальних судів на розгляд надійшло усього 1 млн 334 тис. [1 млн 858 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 28,2 % менше. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 632 тис. [947 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 702 тис. [911 тис.].

Зокрема у провадженні **слідчих суддів** (місцеві суди та апеляційні суди у порядку статті 248 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК)) під час досудового розслідування перебувало 563 тис. [911 тис.] клопотань, скарг, заяв, що на 38,2 % менше, із яких 548 тис. надійшло на розгляд протягом 2022 р. Слідчі судді розглянули 550 тис. [891 тис.] клопотань (97,8 % [97,7 %] від тих, що перебували на розгляді), із яких задоволено 444 тис., або 80,6 % [77,8 %] від кількості розглянутих.

Показник середньої кількості надходження справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у розрахунку на одного працюючого суддю місцевого загального суду у 2022 р. становив 483 [618].

До апеляційних загальних судів на розгляд надійшло усього 160 тис. [264 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 39,4 % менше, ніж у попередньому році. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 137 тис. [236 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 23 тис. [28 тис.].

¹ Статистичні звіти за формами № 1-мзс «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ» та № 2-азс «Звіт апеляційних судів про розгляд судових справ».

² Статистичні звіти за формами № 1-о ВАКС «Звіт Вищого антикорупційного суду про оперативність розгляду матеріалів» та № 2-о АП ВАКС «Звіт апеляційної палати Вищого антикорупційного суду про розгляд судових справ».

³ Статистичні звіти за формами № 2-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду» та № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

⁴ Тут і далі у квадратних дужках наведено відповідні дані за 2021 рік.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

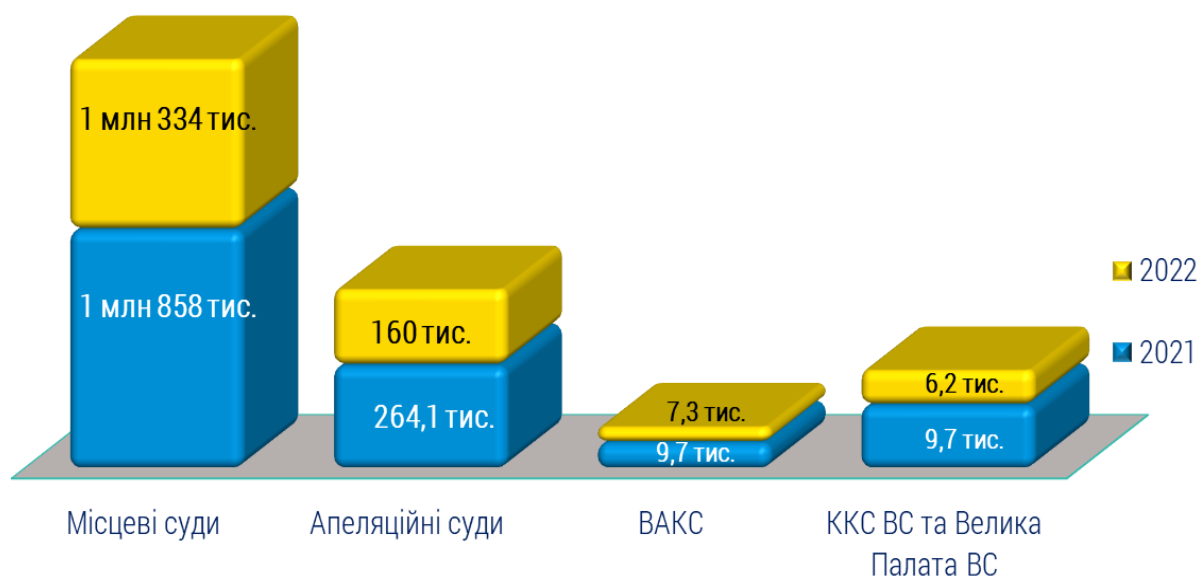
Показник середньої кількості надходження справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у розрахунку на одного працюючого суддю апеляційного загального суду у 2022 р. становив 317 [478].

До Вищого антикорупційного суду (далі – ВАКС) усього надійшло 7,3 тис. [9,7 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства, із них на розгляд слідчих суддів – 6,5 тис. [8,6 тис.] клопотань, скарг, заяв щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час досудового розслідування.

До Верховного Суду усього надійшло 6,2 тис. [9,7 тис.] процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 36,1 % менше, із них до Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (далі – ККС ВС) – 6,1 тис. [9,5 тис.], Великої Палати Верховного Суду – 69 [245] процесуальних звернень кримінального судочинства.

Показник середньої кількості надходження процесуальних звернень і кримінальних проваджень у розрахунку на одного суддю ККС ВС⁵ у 2022 р. становив 186 [278].

Надходження справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у 2021-2022 роках

Із урахуванням нерозглянутих за попередній рік справ і матеріалів, упродовж 2022 р. на розгляді загальних місцевих, апеляційних судів, ВАКС та Верховного Суду усього перебувало 1 млн 709 тис. [2 млн 362 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з 2021 р. на 27,6 % менше; із них справ і матеріалів:

⁵ Показник навантаження (тут і далі) розраховано із урахуванням середньої кількості суддів, які здійснювали правосуддя у ККС ВС у 2022 р.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

- кримінального судочинства – 902 тис. [1 млн 350 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 807 тис. [1 млн 12 тис.].

У тому числі на розгляді **місцевих загальних судів** усього перебувало 1 млн 519 тис. [2 млн 59 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 26,2 % менше. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 739 тис. [1 млн 79 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 780 тис. [980 тис.].

На розгляді **апеляційних загальних судів** усього перебувало 174 тис. [279 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 37,5 % менше, ніж у попередньому році. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 148 тис. [247 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 26 тис. [32 тис.].

На розгляді **ВАКС** усього перебувало 7,7 тис. [10,1 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства, що на 24,4 % менше.

На розгляді **Верховного Суду** усього перебувало 8,5 тис. [13,6 тис.] процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 37,5 % менше. Із них на розгляді **ККС ВС** – 8,4 тис. [13,4 тис.] процесуальних звернень і кримінальних проваджень, **Великої Палати Верховного Суду** – 75 [250].

Найменування респондента	№ з/п	Перебувало на розгляді			у тому числі надійшло на розгляд		
		2021	2022	Динаміка %	2021	2022	Динаміка %
Місцеві загальні суди (усього), із них:	1	2 059 314	1 518 970	-26,2	1 857 664	1 333 821	-28,2
кримінальне судочинство	2	1 079 113	738 651	-31,6	947 148	631 350	-33,3
про адміністративні правопорушення	3	980 201	780 319	-20,4	910 516	702 471	-22,8
Апеляційні загальні суди (усього), із них:	4	278 724	174 068	-37,5	264 061	160 033	-39,4
кримінальне судочинство	5	247 224	147 593	-40,3	236 117	136 750	-42,1
про адміністративні правопорушення	6	31 500	26 475	-16,0	27 944	23 283	-16,7
Вищий антикорупційний суд	7	10 126	7 658	-24,4	9 736	7 317	-24,8
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	8	13 381	8 439	-36,9	9 468	6 133	-35,2
кримінальне судочинство	9	13 165	8 321	-36,8	9 253	6 016	-35,0
про адміністративні правопорушення	10	216	118	-45,4	215	117	-45,6
Велика Палата Верховного Суду	11	250	75	-70,0	245	69	-71,8
УСЬОГО	12	2 361 795	1 709 210	-27,6	2 141 174	1 507 373	-29,6

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

2. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ. ЯКІСТЬ РОЗГЛЯДУ

Найменування респондента	№ з/п	РОЗГЛЯНУТО		
		2021	2022	Динаміка %
Місцеві загальні суди (усього), із них:	1	1 828 254	1 328 613	-27,3
кримінальне судочинство	2	945 395	628 014	-33,6
про адміністративні правопорушення	3	882 859	700 599	-20,6
Апеляційні загальні суди (усього), із них:	4	262 289	158 203	-39,7
кримінальне судочинство	5	234 692	135 216	-42,4
про адміністративні правопорушення	6	27 597	22 987	-16,7
Вищий антикорупційний суд	7	9 784	7 215	-26,3
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	8	9 622	6 076	-36,9
кримінальне судочинство	9	9 407	5 962	-36,6
про адміністративні правопорушення	10	215	114	-47,0
Велика Палата Верховного Суду	11	240	63	-73,8
УСЬОГО	12	2 110 189	1 500 170	-28,9

Протягом 2022 р. **розглянуто** усього 1 млн 500 тис. [2 млн 110 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з попереднім роком на 28,9 % менше. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 776 тис. [1 млн 200 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 724 тис. [911 тис.].

У тому числі **місцеві загальні суди** по першій інстанції усього **розглянули** 1 млн 329 тис. [1 млн 828 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 27,3 % менше. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 628 тис. [945 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 701 тис. [883 тис.].

Апеляційні загальні суди за апеляціями та апеляційними скаргами **розглянули** усього 158 тис. [262 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 39,7 % менше. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 135 тис. [235 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 23 тис. [28 тис.].

ВАКС усього **розглянув** 7,2 тис. [9,8 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства, що на 26,3 % менше.

Верховний Суд усього **розглянув** 6,1 тис. [9,9 тис.] процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що менше на

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

37,8 % порівняно з 2021 р. У тому числі ККС ВС розглянув 6,1 тис. [9,6 тис.], Велика Палата Верховного Суду – 63 [240].

Розгляд справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у 2021-2022 роках

Протягом 2022 р. на 30,8 % зменшилася кількість осіб, стосовно яких в апеляційному порядку скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів, – 4,3 тис. [6,2 тис.]; їх частка від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки місцевими загальними судами, також дещо зменшилась і становила 7,1 % [7,8 %]. Усього в апеляційному порядку скасовано та змінено вироки та ухвали місцевих загальних судів щодо 9,9 тис. [14,7 тис.] осіб (менше на 32,8 %).

У касаційному порядку скасовано і змінено судові рішення у кримінальних провадженнях (справах) стосовно 859 [1,2 тис.] осіб (менше на 26,8 %). Із них у касаційному порядку скасовано і змінено саме *вироки* місцевих та апеляційних загальних судів стосовно 334 [500] осіб; у тому числі: *скасовано* – стосовно 233 [327] осіб, *змінено* – щодо 101 [173] особи.

На 28 % зменшилася кількість осіб, щодо яких в апеляційному порядку скасовано та змінено постанови, винесені місцевими загальними судами у справах про адміністративні правопорушення, – 5 тис. [6,9 тис.]. Проте їх частка від загальної кількості осіб, стосовно яких місцевими загальними судами винесено постанови у справах про адміністративні правопорушення, залишилася майже на рівні попереднього року – 1,2 % [1 %].

За статистичними даними ДСА у 2022 р. збільшився відсоток справ і матеріалів *кримінального судочинства*, загальний термін проходження яких у

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

місцевих загальних судах тривав понад 1 рік, – 43 % [39,1 %]; *про адміністративні правопорушення* – 8,8 % [5,3 %]. В апеляційних загальних судах цей показник становив: справи і матеріали *кримінального судочинства* – 26 % [18,4 %]; *про адміністративні правопорушення* – 9 % [7,9 %].

3. РОЗГЛЯД МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ (СПРАВ)

3.1. Розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ) місцевими загальними судами

У 2022 р. згідно зі статистичними даними ДСА на розгляді місцевих загальних судів по першій інстанції усього **перебувало**⁶ 739 тис. [1 млн 79 тис.] матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), що на 31,6 % менше, ніж у 2021 р.

Із них у провадженні перебувало⁷:

- кримінальних проваджень (справ), що надійшли до суду з обвинувальним актом, – 169 тис. [209 тис.];
- проваджень з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності (за справами без обвинувальних актів) – 1,3 тис. [3,3 тис.], що на 59 % менше;
- проваджень з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру щодо неповнолітніх – 322 [494];
- проваджень з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 1,5 тис. [1,9 тис.], що на 18 % менше;
- клопотань, подань слідчих органів – 420 тис. [631 тис.], що на 33,5 % менше;
- скарг на дії слідчих органів – 57 тис. [108 тис.];
- заяв про відвід суддів – 9,7 тис. [16,7 тис.], що на 42,1 % менше;
- подань, клопотань у порядку виконання судових рішень – 70,4 тис. [89,4 тис.], що на 21,3 % менше;
- матеріалів про надання міжнародної правової допомоги – 782 [1,8 тис.];
- справ про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами – 744 [1,3 тис.];
- справ про відновлення втрачених матеріалів – 174 [34], що у 5,1 раза більше.

Місцеві загальні суди **закінчили провадження** у 628 тис. [945 тис.] матеріалах кримінального судочинства та кримінальних провадженнях (справах), або 85 %

⁶ Статистичний звіт ДСА форми № 1-мзс «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ».

⁷ Статистичний звіт ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

[87,6 %] від тих, що перебували на розгляді протягом року. Із них закінчено провадження у 80 тис. [110 тис.] кримінальних провадженнях (справах); їх частка від загальної кількості тих, що перебували на розгляді, становила 47,7 % [52,4 %].

Із прийняттям судового рішення місцеві загальні суди розглянули 575 тис. [855 тис.] матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), що на 32,7 % менше порівняно з попереднім роком, або 92,8 % [91,8 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено.

Обвинувальний або виправдувальний вирок місцеві загальні суди ухвалили майже у 61 тис. [80 тис.] кримінальних провадженнях (справах), що на 24,4 % менше, або 75,3 % [73,3 %] від кількості тих справ, провадження в яких закінчено. Виправдувальні вироки ухвалено стосовно 714 [1 тис.] осіб, що на 31,9 % менше; їх частка від кількості всіх осіб, щодо яких ухвалено вироки, становила 1,2 % [1,3 %]. У тому числі у справах публічного обвинувачення виправдувальні вироки ухвалено стосовно 707 [1 тис.] осіб.

Із закриттям кримінального провадження місцеві загальні суди розглянули на 34,7 % менше, або 16 тис. [25 тис.] кримінальних проваджень (справ); їх частка від кількості тих справ, провадження в яких закінчено, становила 20,3 % [22,8 %].

За нововиявленими обставинами у провадженні місцевих загальних судів перебувало 744 [1,3 тис.] кримінальних проваджень (справ), що на 42,5 % менше, ніж у попередньому році. Закінчено провадження у 517 [935] кримінальних провадженнях (справах), із них: повернуто – 250 [480] заяв; заяву задоволено із скасуванням вироку й ухваленням нового вироку – у 14 [23] справах; задоволено заяву із скасуванням ухвали і постановленням нової ухвали – у 34 [38] справах; заяву залишено без задоволення – у 189 [324] справах.

Станом на 31 грудня 2022 р. місцеві загальні суди **не розглянули** 110 тис. матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), або 15,1 % [12,4 %] від загальної кількості тих, що перебували на розгляді протягом року; із них кримінальних проваджень (справ) – 88 тис., або 52,3 % [47,6 %].

У структурі кримінальних проваджень (справ), які були розглянуті місцевими загальними судами з ухваленням вироку, найбільшу частку, як і в попередньому році, становили справи про вчинення злочинів проти власності (статті 185–198 Кримінального кодексу України (далі – КК)) – 36,3 % [44,9 %] від усіх розглянутих місцевими загальними судами справ із ухваленням вироку, або 22 тис. [36 тис.] таких справ;

– справи про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) – 17,7 % [14,4 %], або 10,7 тис. [11,5 тис.];

– справи про злочини проти життя та здоров'я особи (статті 115–145 КК) – 14,7 % [15,1 %], або 8,9 тис. [12,1 тис.];

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

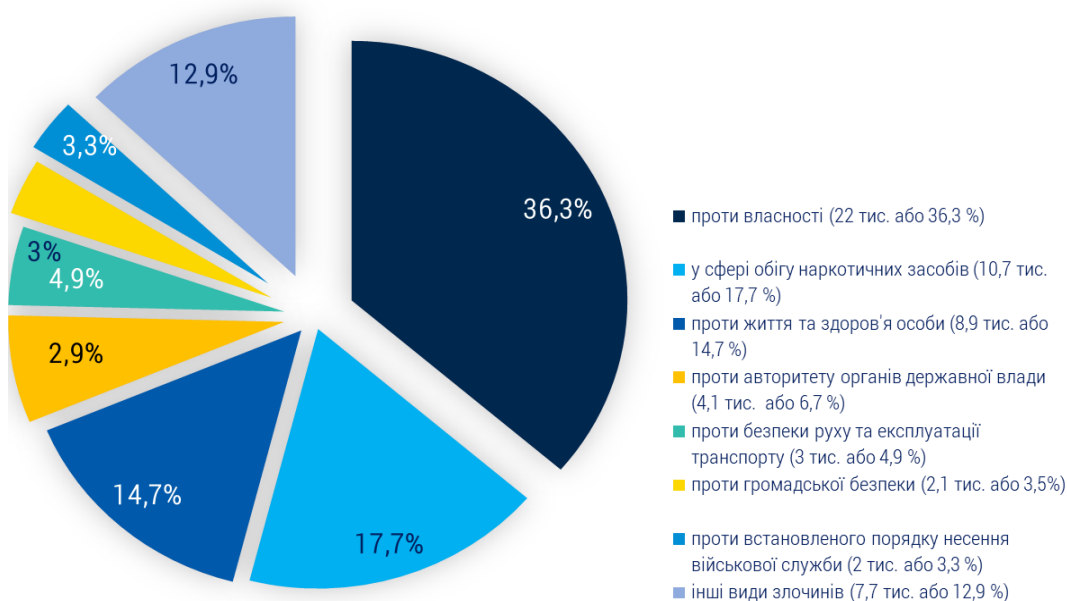
- справи про злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (статті 338–360 КК) – 6,7 % [3 %], або 4,1 тис. [2,4 тис.];
- справи про злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті 276–292 КК) – 4,9 % [5,6 %], або 3 тис. [4,5 тис.];
- справи про злочини проти громадської безпеки (статті 255–270¹ КК) – 3,5 % [2,9 %], або 2,1 тис. [2,3 тис.];
- справи про злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (статті 402–435 КК) – 3,3 % [2,8 %], або 2 тис. [2,2 тис.];
- справи про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, (статті 364–370 КК) – 2,6 % [2,1 %], або 1,6 тис. [1,7 тис.];
- справи про злочини проти правосуддя (статті 371–400 КК) – 1,9 % [2,3 %], або 1,2 тис. [1,8 тис.];
- справи про злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (статті 157–184 КК) – 1,6 % [1,9 %], або 985 [1,5 тис.];
- справи про злочини проти довілля (статті 236–254 КК) – 1,5 % [1,2 %], або 932 [961];
- справи про злочини проти громадського порядку та моральності (статті 293–304 КК) – 1,5 % [1,8 %], або 895 [1,4 тис.];
- справи про злочини проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ КК) – 1,1 % [0,3 %], або 648 [223];
- справи про злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (статті 328–337 КК) – 0,9 % [0,5 %], або 528 [382];
- справи про злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 436–447 КК) – 0,6 % [0,01 %], або 356 [7];
- справи про злочини у сфері господарської діяльності (статті 199–233 КК) – 0,4 % [0,7 %], або 254 [578];
- справи про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (статті 152–156 КК) – 0,4 % [0,4 %], або 219 [293];
- справи про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (статті 361–363¹ КК) – 0,2 % [0,1 %], або 104 [103];
- справи про злочини проти волі, честі та гідності особи (статті 146–151 КК) – 0,1 % [0,1 %], або 55 [76];
- справи про злочини проти безпеки виробництва (статті 271–275 КК) – 0,1 % [0,1 %], або 42 [69] справ.

У 2022 р. потерпіло від злочинів 34,7 тис. [55,6 тис.] осіб, що на 37,5 % менше, із

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

них: жінок – 15 тис. [24,1 тис.], чоловіків – 19,8 тис. [31,4 тис.]. Із загальної кількості потерпілих від злочинів *неповнолітні особи* становили 1,3 тис. [1,7 тис.], у тому числі дівчаток – 571 [677]. Завдано матеріальної та моральної шкоди 25,6 тис. [43 тис.] осіб, або 73,7 % [77,3 %] від кількості усіх потерпілих від злочинів, на загальну суму близько 846 млн грн.

Розгляд місцевими загальними судами з ухваленням вироку кримінальних проваджень (справ) за розділами Особливої частини Кримінального кодексу України у 2022 році

3.2. Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень (справ)⁸

Незважаючи на зменшення упродовж 2022 р. кількості **нерозглянутих кримінальних проваджень** (без матеріалів), їх частка від тих, що перебували на розгляді, збільшилася. Так, станом на 31 грудня 2022 р. місцеві загальні суди не розглянули 74 тис. [88 тис.] справ (за винятком тих, провадження в яких зупинено), що на 15,1 % менше порівняно з попереднім роком; проте їх частка збільшилась і становила 44,2 % [41,9 %].

У строк **понад 6 місяців** (без урахування справ, провадження в яких зупинено) залишилися нерозглянутими 8,1 тис. [14,2 тис.] справ, що на 43,4 % менше; їх частка від кількості тих, що перебували на розгляді, також зменшилася – 4,7 % [6,6 %].

⁸ Статистичний звіт ДСА форми № 1-мзс «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Понад 1 рік у провадженні місцевих загальних судів перебувало 16,1 тис. [18 тис.] справ, що на 10,6 % менше, або 9,4 % [8,4 %] від кількості справ, що перебували на розгляді. Найбільший відсоток нерозглянутих понад 1 рік кримінальних проваджень (справ) зафіксовано у місцевих загальних судах областей: Донецької – 16,6 % від кількості справ, що перебували на розгляді судів області, Київської – 13,7 %, Кіровоградської – 11,9 %, Одеської – 11,5 %, Вінницької – 10,1 % та м. Києва – 12,2 %. Найменший відсоток таких кримінальних проваджень (справ) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Полтавської – 2,8 %, Чернівецької – 3 %, Хмельницької – 5 %.

Понад 2 роки у провадженні місцевих загальних судів перебувало 27,3 тис. [28 тис.] справ, що на 2,3 % менше, або 15,9 % [13 %]. Найбільший відсоток нерозглянутих понад 2 роки кримінальних проваджень (справ) зафіксовано у місцевих загальних судах областей: Одеської – 23,8 % від кількості справ, що перебували на розгляді судів області, Житомирської – 20,4 %, Київської – 19,3 %, Миколаївської – 19,2 %, Дніпропетровської – 18,2 %, Черкаської – 18 % та м. Києва – 24,6 %. Найменший відсоток таких кримінальних проваджень (справ) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Чернівецької – 2,6 %, Полтавської – 2,7 %, Чернігівської – 4,2 %.

Минулого року відбулося також зменшення як кількості кримінальних проваджень (справ), так і кількості осіб, які трималися під вартою і рахувалися за судами понад 6 місяців. Станом на 31 грудня 2022 р. місцеві загальні суди по першій інстанції не розглянули 5,2 тис. [5,9 тис.] кримінальних проваджень (справ), що на 10,8 % менше, або 3,1 % [2,9 %] від кількості тих, що перебували у провадженні судів, та за якими 6,8 тис. [7,6 тис.] осіб трималися під вартою і рахувалися за судами понад 6 місяців. Найбільша кількість таких нерозглянутих кримінальних проваджень (справ) перебувала в судах м. Києва – 889 справ стосовно 1,2 тис. осіб та областей: Дніпропетровської – 880 справ (1,1 тис. осіб); Одеської – 538 справ (699 осіб); Київської – 332 справи (447 осіб); Вінницької – 249 справ (312 осіб); Кіровоградської – 247 справ (325 осіб).

Протягом 2022 р. також зменшилася (на 32,9 %) кількість фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ) місцевими загальними судами – 336 тис. [502 тис.].

До тривалого перебування справ на розгляді місцевих загальних судів, як і в попередні роки, призводила неявка у судові засідання учасників кримінального провадження. Так, через неприбуття (неявку) обвинувачених (підсудних), свідків, захисників, прокурорів та інших учасників процесу зафіксовано 98 тис. [159 тис.] фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ); їх частка від загальної кількості фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ) протягом року дещо збільшилась – 29,1 % [31,6 %].

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Із них через неприбуття (неявку):

- обвинуваченого (підсудного) – 59 тис. [90 тис.];
- свідків чи потерпілих – 18 тис. [36 тис.];
- захисника – 9 тис. [14,5 тис.];
- прокурора – 2,3 тис. [7 тис.].

Через **нездійснення доставки до суду обвинуваченого (підсудного), який тримається під вартою**, зафіксовано майже 4 тис. [7,3 тис.] фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ), що менше на 45,3 %.

Упродовж 2022 р. зафіксовано 2,3 тис. [5,3 тис.] фактів ухвалення місцевими загальними судами рішень про **привід свідка** під час розгляду кримінальних проваджень (справ), що на 55,8 % менше, ніж у попередньому році. Із них відповідні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, не виконали постанови судів про привід осіб у 1,2 тис. [2,6 тис.] матеріалах, або 52,8 % [48,7 %] від кількості тих, у яких було прийнято рішення про привід свідка; про **привід обвинуваченого (підсудного)** – 11,5 тис. [20 тис.] фактів (менше на 43 %); із них не виконано постанови судів про привід обвинуваченого (підсудного) – у 6,7 тис. [10,7 тис.] матеріалах (майже кожна друга постанова суду), або 58,1 % [53,4 %]. Місцеві загальні суди змінили обвинуваченому (підсудному) запобіжний захід на **взяття під варту** у 182 [217] кримінальних провадженнях (справах). **Грошове стягнення** накладено на

369 [855] осіб.

У зв'язку із **розшуком обвинуваченого (підсудного)** місцеві загальні суди зупинили провадження у 9,7 тис. [11,1 тис.] справах, що порівняно з 2021 р. на 11,9 % менше; їх частка від кількості справ, провадження в яких зупинено, становила 71,3 % [95,9 %]. Найбільший відсоток зупинених провадженням кримінальних справ у зв'язку з розшуком обвинуваченого (підсудного) відмічався у місцевих загальних судах областей: Донецької – 95,5 % від загальної кількості зупинених провадженням справ області, Одеської – 84,1 %, Харківської – 84 %, Запорізької – 80,1 %, Миколаївської – 79,5 %, Львівської – 70,5 %, Закарпатської – 70,3 % та м. Києва – 80,2 %.

У 2022 р. кількість кримінальних проваджень (справ) і матеріалів, **провадження в яких закінчено протягом 3-х місяців**, становила 576 тис. [869 тис.]. У строк **від 3 місяців до 1 року** закінчено провадження у 34,4 тис. [52,1 тис.] справ і матеріалів; **понад 1 року до 2 років** – 8,8 тис. [14,3 тис.] справ і матеріалів; **понад 2 років до 3 років** – 4,3 тис. [5,8 тис.] справ і матеріалів. Кількість справ і матеріалів, провадження в яких закінчено минулого року, а їх розгляд тривав **понад 3 роки**, становила 4,4 тис. [4,7 тис.], що на 6,1 % менше.

3.3. Розгляд клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування та судового розгляду⁹

Протягом 2022 р. у провадженні слідчих суддів (місцеві суди та апеляційні суди у порядку статті 248 КПК) під час досудового розслідування **перебувало** 563 тис. [911 тис.] клопотань, скарг, заяв (на 38,2 % менше). Із них 548 тис. [891 тис.] **надійшло** на розгляд минулого року, у тому числі клопотань слідчих, прокурорів *щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження* – 500 тис. [802 тис.], що на 37,6 % менше.

Слідчі судді усього **розглянули** 550 тис. [891 тис.] клопотань, скарг та заяв (97,8 % [97,7 %] від кількості тих, що перебували на розгляді), із них *задовольнили* 444 тис., або 80,6 % [77,8 %] від кількості розглянутих.

Під час досудового розслідування слідчі судді розглянули (без урахування повернутих) на 36,1 % менше клопотань слідчих, прокурорів **щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження** – 483 тис. [757 тис.], із яких задоволено 417 тис. [636 тис.] клопотань, або 86,3 % [84 %] від кількості розглянутих. У тому числі розглянуто усього 35 тис. [37 тис.] клопотань *про застосування запобіжних заходів*, із яких задоволено 24 тис. [23 тис.], або 68,7 % [63 %] від кількості розглянутих; клопотань *про надання дозволу на проведення*

⁹ Статистичний звіт ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

негласної слідчої (розшукової) дії – 89 тис. [171 тис.], із яких задоволено 79 тис. [147 тис.], або 88,7 % [84,8 %].

Зокрема слідчі судді у 2022 р. розглянули (без урахування повернутих) клопотання: **про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою** – 24,4 тис. [25,4 тис.], із них задоволено 14,6 тис. [13,4 тис.], або 59,8 % [52,7 %] від кількості розглянутих; **про продовження строків тримання під вартою** – 6,9 тис. [6,9 тис.], із них задоволено 6,4 тис. [6,5 тис.], або 93,1 % [94 %]; **про застосування особистого зобов'язання** – 3,7 тис. [3,7 тис.], із них задоволено 3,5 тис. [3,4 тис.], або 94 % [92 %]; **про застосування домашнього арешту** – 6,3 тис. [7,2 тис.], із них задоволено 5,5 тис. [6,1 тис.], або 87,9 % [85,3 %]; **про застосування застави** – 600 [507], із них задоволено 434 [261], або 72,3 % [51,5 %]; **про застосування особистої поруки** – 31 [15], із них задоволено 26 [11], або 83,9 % [73,3 %].

Слідчим суддям відповідно до положень частини першої статті 303 КПК надійшло на розгляд 50,2 тис. [99,2 тис.] **скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора**, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування (на 49,4 % менше, ніж у 2021 р.). Усього у провадженні перебувало 57 тис. [108 тис.] таких скарг. Повернуто 6 тис. [11 тис.] скарг. Розглянуто (без повернутих) 47 тис. [89 тис.] скарг, із них задоволено 26 тис. [53 тис.], або 55,2 % [59,7 %] від кількості розглянутих.

У тому числі розглянуто скарг (без урахування повернутих) на:

– **бездіяльність слідчого, прокурора**, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

неповерненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 КПК, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений КПК строк (пункт 1 ч. 1 ст. 303 КПК), – 35,2 тис. [67,7 тис.], із них задоволено 19,8 тис. [41,1 тис.] скарг, або 56,4 % [60,8 %] від кількості розглянутих;

– рішення слідчого чи прокурора про закриття кримінального провадження (пункти 3, 4 ч. 1 ст. 303 КПК) – 6,7 тис. [13,2 тис.], із них задоволено 4,5 тис. [9,1 тис.], або 67,7 % [68,5 %] від кількості розглянутих;

– рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій (пункт 7 ч. 1 ст. 303 КПК) – 1,4 тис. [2,1 тис.], із них задоволено 536 [909], або 37,8 % [44 %] від кількості розглянутих.

Під час судового розгляду судьями місцевих загальних судів прийнято рішення про застосування спеціальної конфіскації у 575 [777] кримінальних провадженнях стосовно 622 [830] осіб. **Заходи забезпечення кримінального провадження** застосовано у 7,5 тис. [6 тис.] справах. Постановлено 3,9 тис. [6,7 тис.] ухвал про надання органом пробації досудової доповіді (на 42,5 % менше), із них щодо неповнолітніх осіб – 278 [556]. Рішень про накладення арешту на майно (кошти, активи) протягом минулого року у кримінальних провадженнях не ухвалено [у 2021 р. – щодо 2 осіб на загальну суму 2 млн 432 тис. грн.].

За результатами розгляду кримінальних проваджень місцеві загальні суди **взяли під варту** 539 [773] осіб, що на 30,3 % менше, ніж у 2021 р. **Звільнено з-під варту** 732 [691] особи, що на 5,9 % більше; із них у зв'язку із засудженням особи до інших видів покарання, не пов'язаних із позбавленням волі на певний строк, – 270 [219] осіб.

Під **заставу** місцеві загальні суди звільнили 139 [173] осіб. Сума внесеної застави склала 21 млн 582 тис. грн.

У 2022 р. місцевими загальними судами на 63,2 % менше розглянуто клопотань про звільнення від кримінальної відповідальності – 940 [2,6 тис.], із них задоволено 900 [2,5 тис.], або 95,7 % [97,1 %] від кількості розглянутих клопотань.

У порядку **надання міжнародної правової допомоги** місцевими загальними судами усього розглянуто 711 [1,6 тис.] запитів, клопотань, скарг; із них повернуто – 85 [147], задоволено – 438 [1,1 тис.], або 70 % [76,4 %] від кількості розглянутих (без повернутих), відмовлено – 83 [178]. У тому числі слідчі судді розглянули: клопотань прокурорів про застосування екстрадиційного арешту особи за запитом компетентного органу іноземної держави про її видачу (ст. 584 КПК) – 65 [123], із них задоволено – 55 [105], відмовлено – 2 [16]; запитів про вручення документів згідно з положеннями ст. 564 КПК – 246 [413], із них повернуто – 64 [108], задоволено – 103 [185], відмовлено – 34 [44]; клопотань про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України (ст. 609 КПК) –

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

29 [196], із них повернуто – 1 [11], задоволено – 23 [173], відмовлено – 2 [5].

У 37 [10] кримінальних провадженнях відповідно до статті 323 КПК здійснено **спеціальне судове провадження** (місцеві загальні суди областей: Черкаської – 11 кримінальних проваджень, Івано-Франківської – 6, Дніпропетровської – 3, Чернігівської – 5, Тернопільської – 4, Запорізької – 1, Хмельницької – 1, Чернівецької – 1 та м. Києва – 5).

Із фіксуванням судового процесу за **допомогою звукозаписувальних технічних засобів** розглянуто 223 тис. [338 тис.] кримінальних проваджень (справ).

У **режимі відеоконференції** судове провадження здійснювалося у 14 тис. [15 тис.] кримінальних провадженнях (справах).

Відповідно до статті 31 КПК **судом присяжних** розглянуто 44 [41] кримінальних провадження.

Із порушенням передбачених КПК строків, протягом минулого року **звернуто до виконання** 52 [40] вироки, або 0,09 % [0,05 %] від кількості ухвалених судами по першій інстанції.

Кількість **цивільних позовів**, заявлених у кримінальному провадженні, становила 5,8 тис. [9,2 тис.], що на 37,4 % менше.

Станом на 31 грудня 2022 р. слідчі судді під час досудового розслідування **не розглянули** 13 тис. клопотань, скарг та заяв, або 2,2 % [2,3 %] від загальної кількості тих, що перебували на розгляді протягом року.

В апеляційному порядку¹⁰ упродовж 2022 р. на 28,2 % менше розглянуто **апеляційних скарг на ухвали слідчих суддів** – 13,2 тис. [18,4 тис.], із них щодо 10,1 тис. [13,6 тис.] осіб ухвали залишено без змін (76,5 % [74,1 %] від кількості розглянутих); скасовано із постановленням нової ухвали – щодо 3,1 тис. [4,8 тис.] осіб, або 23,5 % [25,9 %].

У тому числі щодо 9 тис. [11,6 тис.] осіб розглянуто апеляційні скарги на ухвали слідчих суддів, постановлені за наслідками розгляду клопотань (подань) **щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження**, із них залишено без змін ухвали щодо 7,1 тис. [9 тис.] осіб (79 % [75 %] від кількості розглянутих); скасовано із постановленням нової ухвали відносно 1,9 тис. [2,6 тис.] осіб, у тому числі змінено запобіжний захід щодо 44 [56] осіб.

Із них щодо 3,7 тис. [4,1 тис.] осіб розглянуто апеляцій на ухвали слідчих суддів **про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою**, що на 10,8 % менше порівняно з попереднім роком; скасовано із постановленням нової ухвали відносно 472 [543] осіб, або 3,2 % [4,1 %] від кількості задоволених місцевими загальними судами клопотань (подань) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

¹⁰ Статистичний звіт ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження».

3.4. Апеляційний розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ)¹¹

У 2022 р. на розгляді апеляційних загальних судів усього **перебувало** 174 тис. [279 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 37,5 % менше порівняно з 2021 р. Із них справ і матеріалів:

- *кримінального судочинства* – 148 тис. [247 тис.];
- *про адміністративні правопорушення* – 26 тис. [32 тис.].

Протягом минулого року до апеляційних загальних судів усього **надійшло** 160 тис. [264 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення (на 39,4 % менше), із них кримінального судочинства – 137 тис. [236 тис.]. У тому числі надійшло:

- ухвал про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції (ст. 34 КПК) – 7 тис. [10,3 тис.];
- ухвал про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 248 КПК) – 89 тис. [171 тис.];
- заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами – 51 [205];
- ухвал щодо виконання судового рішення (пункт 4 ч. 2 ст. 539 КПК) – 3 [24];
- заяв про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження – 1 [2];
- кримінальних проваджень (справ) і матеріалів за апеляційними скаргами на вироки, ухвали (постанови) місцевих загальних судів – 41 тис. [55 тис.], що на 25,8 % менше порівняно з попереднім роком, із них за апеляційними скаргами на вироки – 11 тис. [14 тис.] справ (на 22,6 % менше).

Усього у 2022 р. апеляційними загальними судами **розглянуто** 158 тис. [262 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 39,7 % менше, із них *кримінального судочинства* – 135 тис. [235 тис.]. Кількість осіб, стосовно яких за апеляційними скаргами розглянуто матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), становила 32 тис. [44 тис.], із них за апеляційними скаргами на вироки – 8,8 тис. [12,6 тис.] осіб.

В апеляційному порядку перевірено законність та обґрунтованість 31 тис. [43 тис.] **вироків, ухвал (постанов) місцевих загальних судів у справах і матеріалах**

¹¹ Статистичні звіти ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження» та форми № 2-азс «Звіт апеляційних судів про розгляд судових справ».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

кримінального судочинства, що на 27,5 % менше; із них **кримінальних проваджень (справ) за апеляційними скаргами на вироки** – 8,3 тис. [11,4 тис.]. Апеляційні скарги задоволено у 9,3 тис. [13,5 тис.] матеріалах кримінального провадження та кримінальних провадженнях (справах), із них за апеляційними скаргами на вироки – у 4 тис. [5,7 тис.] кримінальних провадженнях (справах).

Загальна кількість осіб, стосовно яких за апеляційними скаргами **скасовано і змінено вироки, ухвали (постанови) місцевих загальних судів**, становила 9,6 тис. [14,1 тис.], що на 31,6 % менше.

Із них за апеляційними скаргами **скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів** стосовно 4,3 тис. [6,2 тис.] осіб. Частка осіб, стосовно яких в апеляційному порядку у 2022 р. скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів, також дещо зменшилася – 6,9 % [7,4 %] від кількості осіб, щодо яких місцевими загальними судами було ухвалено вироки.

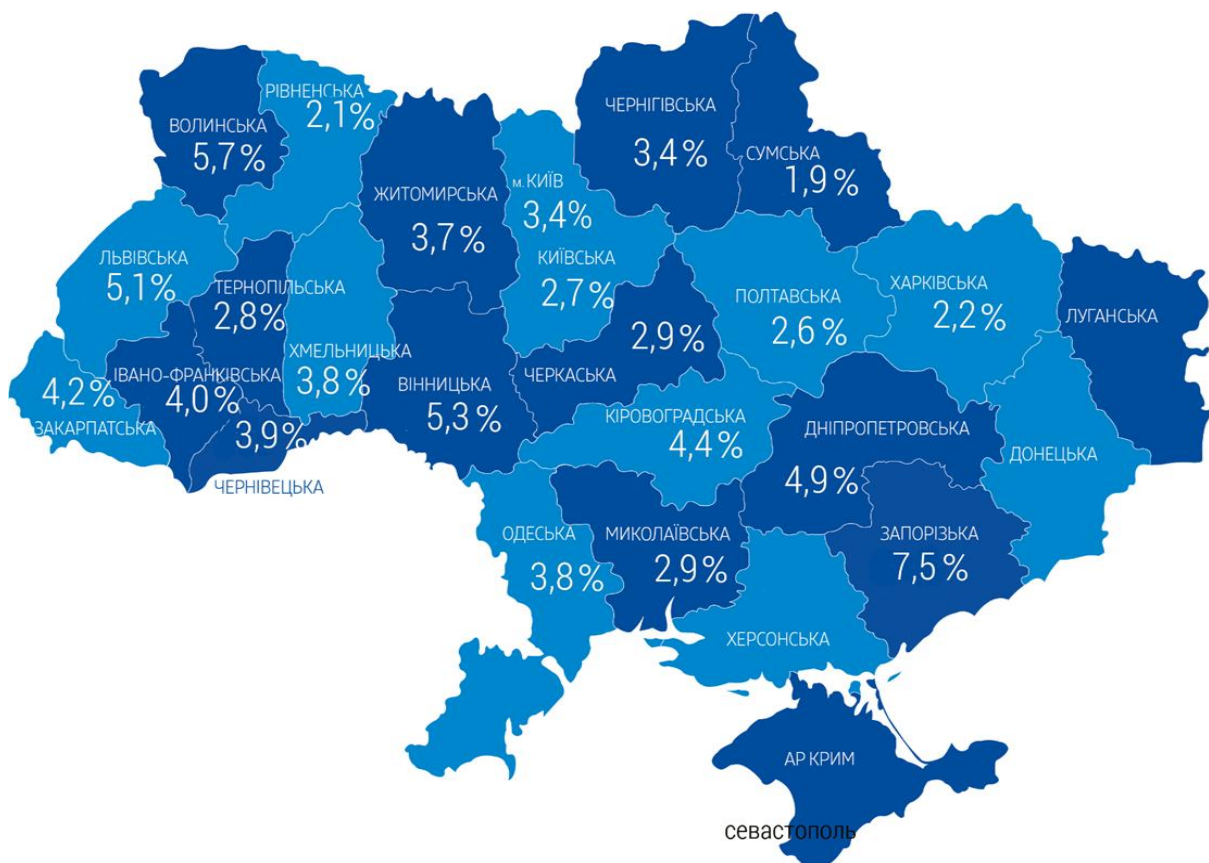
Найбільший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків постановили місцеві загальні суди областей: Вінницької – 12,6 % [13,5 %] від кількості засуджених, виправданих осіб місцевими загальними судами області; Запорізької – 10,5 % [7,3 %]; Волинської – 9,1 % [6,1 %] та Дніпропетровської – 8,9 % [8,2 %]. Найменший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків постановили місцеві загальні суди областей: Сумської – 4,3 % [3,3 %]; Миколаївської – 4,4 % [6,7 %]; Рівненської – 4,4 % [5,8 %].

У тому числі за апеляціями **скасовано вироки** стосовно 2,4 тис. [3,5 тис.] осіб, що на 31,4 % менше, із них:

- *із направленням справи на новий судовий розгляд* стосовно 927 [1,3 тис.] осіб; проте їх частка від кількості осіб, щодо яких вироки місцевих загальних судів скасовано в апеляційному порядку, збільшилася порівняно з попереднім роком і становила 38,8 % [37,5 %];
- *із постановленням нового вироку* стосовно 1 тис. [1,6 тис.] осіб, або 43,3 % [46,4 %]. У тому числі новий вирок ухвалено через необхідність застосування більш суворого покарання стосовно 511 [846] осіб, або 49,4 % [52,4 %] від кількості тих, щодо яких апеляційними загальними судами ухвалено нові вироки у справах;
- *із закриттям кримінального провадження* стосовно 412 [547] осіб, або 17,2 % [15,7 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано. У тому числі відповідно до положень КПК із закриттям провадження у справі в разі, якщо не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи у суді і вичерпані можливості їх отримати в апеляційному порядку, скасовано вироки стосовно 48 [87] осіб, або 11,7 % [15,9 %] від кількості усіх осіб, вироки щодо яких скасовано із закриттям провадження у справі.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

ВІДСОТОК СКАСОВАНИХ ВИРОКІВ МІСЦЕВИХ ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ ЗА АПЕЛЯЦІЙНИМИ СКАРГАМИ У 2022 РОЦІ

Виправдувальні вирокі в апеляційному порядку скасовано стосовно 146 [177] осіб, що на 17,5 % менше (усі у справах публічного обвинувачення – 146 [174]. Постановлено новий вирок у зв'язку зі скасуванням необґрунтованого виправдувального вироку суду першої інстанції стосовно 52 [63] осіб (35,6 % [35,6 %] від загальної кількості скасованих виправдувальних вироків).

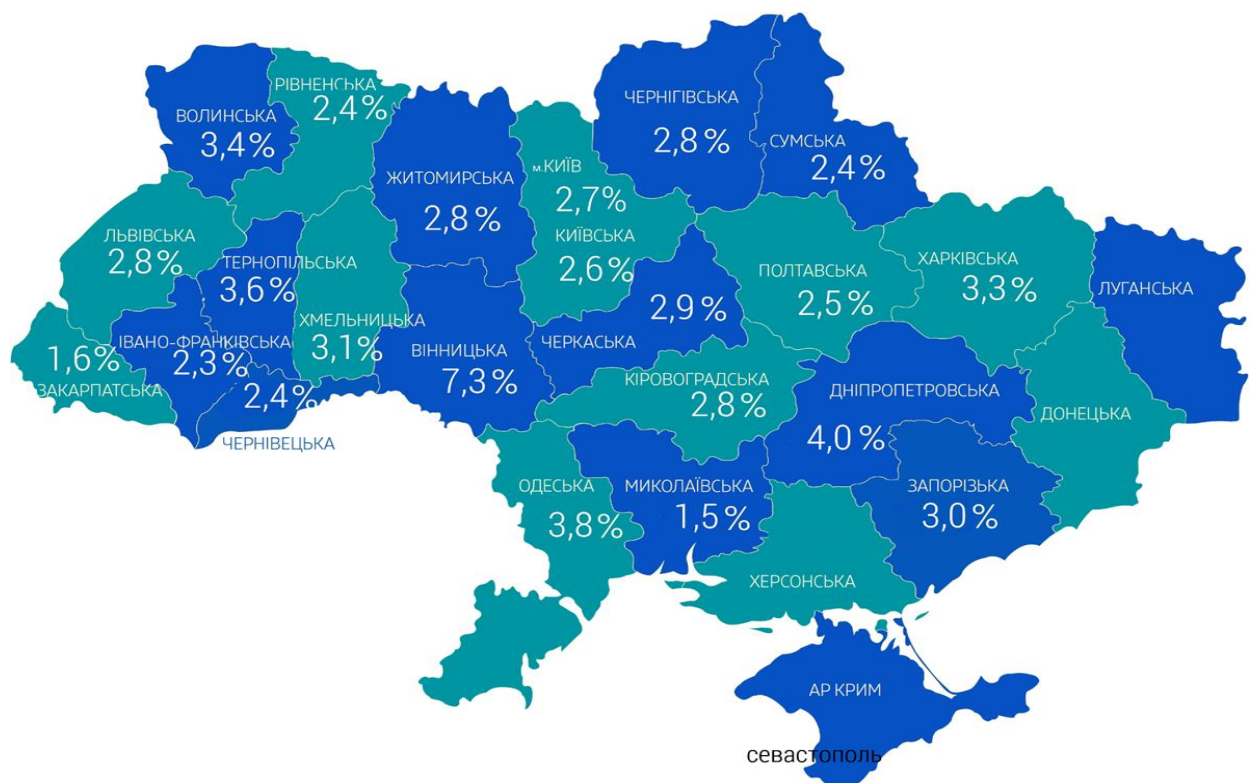
Найчастіше підставами для скасування вироків в апеляційному порядку, як і в минулі роки, були *істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону* (ст. 412 КПК). **Скасовано вирокі** стосовно 851 [1,2 тис.] особи, або 35,6 % [35,7 %] від кількості тих осіб, щодо яких вирокі скасовано. Із них судові провадження здійснено за відсутності захисника, якщо його участь є обов'язковою (пункт 4 ч. 2 ст. 412 КПК), стосовно 1 [7] особи.

Через *неправильне застосування закону про кримінальну відповідальність* (ст. 413 КПК) скасовано вирокі стосовно 564 [1 тис.] осіб, їх частка від кількості осіб, щодо яких вирокі в апеляційному порядку скасовано, становила 23,6 % [29,2 %]; через *невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого* (ст. 414 КПК) – щодо 241 [414] особи, або 10,1 % [11,9 %]; через *неповноту судового розгляду* (ст. 410 КПК) – щодо 119 [102] осіб, або 5 % [2,9 %]; через *невідповідність висновків суду фактичним обставинам кримінального провадження* (ст. 411 КПК) – щодо 98 [133] осіб, або 4,1 % [3,8 %].

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

В апеляційному порядку **змінено вироки** стосовно 1,9 тис. [2,8 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості засуджених, виправданих місцевими загальними судами осіб дещо зростає – 3,8 % [3,3 %]. Із них *без зміни кваліфікації злочину з пом'якшенням призначеного покарання*, якщо суд апеляційної інстанції визнав, що покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого, змінено вироки стосовно 629 [747] осіб, або 32,5 % [27 %] від загальної кількості осіб, щодо яких змінено вирок. *Зі зміною правової кваліфікації* кримінального правопорушення і застосуванням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність про менш тяжке кримінальне правопорушення змінено вироки стосовно 99 [237] осіб, або 5,1 % [8,6 %] від загальної кількості осіб, щодо яких змінено вирок.

ВІДСОТОК ЗМІНЕНИХ ВИРОКІВ МІСЦЕВИХ ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ ЗА АПЕЛЯЦІЙНИМИ СКАРГАМИ У 2022 РОЦІ

Апеляційними загальними судами за результатами апеляційного розгляду¹² також **скасовано ухвали (постанови)** місцевих загальних судів стосовно 2 тис. [2,7 тис.] осіб; **змінено ухвали (постанови)** стосовно 202 [326] осіб; **залишено без змін ухвали (постанови)** щодо 7,5 тис. [9,7 тис.] осіб.

За **нововиявленими або виключними обставинами** у провадженні апеляційних загальних судів перебувало 61 [220] заява про перегляд судових

¹² Розділ 3 статистичного звіту ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

рішень у кримінальних провадженнях (справах), що на 72,3 % менше. За результатами розгляду повернуто або закрито кримінальне провадження у зв'язку з відмовою від заяви – за 46 [176] заявами, або 75,4 % [80 %]. Розглянуто по суті 5 [31] заяв, із них 1 [4] заяву задоволено із скасуванням ухвали і ухваленням нової ухвали; 4 [27] заяви залишено без задоволення.

В апеляційному порядку згідно з положеннями КПК упродовж 2022 р. на розгляді перебувало 21,1 тис. [28,8 тис.] **апеляційних скарг на ухвали слідчих суддів**, що на 26,7 % менше. Розглянуто 18,6 тис. [26,3 тис.], із них в апеляційному порядку задоволено 3,3 тис. [5,2 тис.], або 17,8 % [19,9 %] від кількості розглянутих.

Станом на 31 грудня 2022 р. нерозглянутими залишилися 15,9 тис. справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, або 9,1 % [5,9 %] від кількості тих, що перебували у провадженні апеляційних загальних судів. У тому числі кримінального судочинства – 12,4 тис., або 8,4 % [5,1 %], із них за апеляційними скаргами на вироки місцевих загальних судів – 7,7 тис.

3.5. Касаційний розгляд кримінальних проваджень (справ), процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення¹³

До ККС ВС протягом 2022 р. на розгляд **надійшло** 6,1 тис. [9,5 тис.] процесуальних звернень (касаційних скарг, подань, клопотань, заяв) та кримінальних проваджень (справ), що на 35,2 % менше порівняно з попереднім роком.

Із загальної кількості процесуальних звернень, що надійшли на розгляд до ККС ВС, касаційні скарги на судові рішення суду першої або апеляційної інстанції у кримінальних провадженнях (справах) становили майже 80,1 % [81,6 %], або 4,9 тис. [7,7 тис.].

На 24,3 % зменшилася кількість подань, клопотань про направлення кримінального провадження (справи) з одного суду до іншого – 1,1 тис. [1,4 тис.]; проте їх частка у структурі процесуальних звернень, що надійшли до ККС ВС, збільшилася порівняно з попереднім роком і становила 17,2 % [14,7 %].

Кількість заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у структурі надходження становила 0,8 % [1,4 %], або 51 [131].

На 45,6 % менше надійшло на розгляд процесуальних звернень у справах про адміністративні правопорушення – 117 [215], із них подань про визначення підсудності – 14 [8].

¹³ Статистичний звіт форми № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Показник **середньої кількості надходження процесуальних звернень і кримінальних проваджень** у розрахунку на одного суддю ККС ВС у 2022 р. зменшився і становив 186 [278].

Із урахуванням нерозглянутих за попередній рік касаційних скарг, подань, клопотань, заяв і кримінальних проваджень (справ), у ККС ВС протягом 2022 р. усього **перебувало** на розгляді 8,4 тис. [13,4 тис.] процесуальних звернень та кримінальних проваджень (справ), що на 36,9 % менше, ніж у 2021 р.

Із них касаційні скарги у кримінальних провадженнях (справах) на судові рішення суду першої або апеляційної інстанції становили 85,4 % [86,9 %] серед загальної кількості процесуальних звернень, що перебували на розгляді ККС ВС, або 7,2 тис. [11,6 тис.], що на 38 % менше.

Частка клопотань про направлення кримінального провадження (справи) з одного суду до іншого становила 12,5 % [10,5 %], або 1,1 тис. [1,4 тис.].

Показник **середньої кількості процесуальних звернень і кримінальних проваджень, що перебували на розгляді**, у розрахунку на одного суддю ККС ВС у 2022 р. становив 256 [394].

Розглянуто усього 6,1 тис. [9,6 тис.] процесуальних звернень і кримінальних проваджень (без урахування касаційних скарг, провадження в яких відкрито), або 72 % [71,9 %] від кількості тих, що перебували на розгляді упродовж року.

Структура розглянутих ККС ВС процесуальних звернень і кримінальних проваджень:

- касаційні скарги, кримінальні провадження – 80,5 % від загальної кількості розглянутих, або 4,9 тис. [7,9 тис.];
- подання, клопотання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів, а також про направлення кримінального провадження з одного суду апеляційної інстанції до іншого – 16,8 %, або 1 тис. [1,4 тис.];
- процесуальні звернення у справах про адміністративні правопорушення – 1,9 %, або 114 [215];
- заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами – 0,7 %, або 45 [114].

Із загальної кількості розглянутих у 2022 р. процесуальних звернень кожне четверте процесуальне звернення **повернуто** або **визнано таким, що не підлягає розгляду** з урахуванням вимог статті 383 Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р., – 1,4 тис. [2,6 тис.], або 23,3 % [26,8 %] від розглянутих, що на 45,2 % менше.

На 42,4 % менше постановлено ухвал **про відмову у відкритті касаційного провадження** – 1,7 тис. [2,9 тис.], або 27,2 % [29,8 %] від кількості розглянутих (кожне третє розглянуте процесуальне звернення). Із них 62 % [61,7 %] становили

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

ухвали з *мотивованими відмовами* у відкритті касаційного провадження – 1 тис. [1,8 тис.].

Майже кожне четверте процесуальне звернення із загальної кількості тих, що перебували на розгляді, **залишено без руху** і встановлено необхідний строк для усунення недоліків – 1,9 тис. [3 029], що на 38,9 % менше.

Відкрито касаційне провадження у 2,3 тис. [3,4 тис.] касаційних скаргах і заявах про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами (на 33,2 % менше), або 31,7 % [25,7 %] від кількості касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, що перебували на розгляді.

На 27,7 % менше **розглянуто по суті** процесуальних звернень і кримінальних проваджень – 2,9 тис. [4,1 тис.]; проте їх частка значно збільшилась і становила 48,3 % [42,2 %] від загальної кількості розглянутих упродовж 2022 р.

Із них за касаційними скаргами на судові рішення **розглянуто по суті та здійснено перегляд рішень суду першої або апеляційної інстанції** у 1,9 тис. [2,7 тис.] кримінальних провадженнях (справах), що на 27,4 % менше.

Закрито касаційне провадження відповідно до положень статті 432 КПК у 78 [119] касаційних скаргах (на 34,5 % менше).

У 2022 р. постановлено 29 [102] ухвал про задоволення або відмову у задоволенні заяви **про відвід (самовідвід) судді**, що становить 0,5 % [1,1 %] від загальної кількості розглянутих процесуальних звернень. Із них постановлено 13 ухвал про задоволення такої заяви (44,8 % [45,1 %] від кількості розглянутих).

Протягом минулого року за результатами розгляду процесуальних звернень і кримінальних проваджень (справ) суддями ККС ВС усього **ухвалено** 12,1 тис. судових рішень.

Показник **середньої кількості розглянутих процесуальних звернень і кримінальних проваджень** у розрахунку на одного суддю ККС ВС у 2022 р. становив 184 [283].

У 2022 р. за касаційними скаргами на судові рішення на 27,4 % менше **розглянуто по суті** кримінальних проваджень (справ) – 1,9 тис. [2,7 тис.] стосовно 2,2 тис. [3 тис.] осіб, що також менше на 26,3 %.

Закрито касаційне провадження у 78 [119] касаційних скаргах відповідно до положень статті 432 КПК (менше на 34,5 %).

За результатами касаційного розгляду у задоволенні скарги відмовлено та судові рішення **залишено без зміни** у 1,2 тис. [1,6 тис.] кримінальних провадженнях (на 27,7 % менше) стосовно 1,3 тис. [1,8 тис.] осіб. Їх частка від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку (без урахування тих, касаційне провадження в яких закрито), залишилася на рівні попереднього року і становила 60,3 % [60,5 %].

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Касаційну скаргу задоволено та судові рішення **скасовано** у 628 [831] кримінальних провадженнях (менше на 24,4 %) стосовно 710 [932] осіб; їх частка від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку, дещо збільшилася – 32,5 % [31,2 %].

За результатами розгляду касаційних скарг найбільший відсоток осіб¹⁴, стосовно яких скасовано судові рішення, зафіксовано в судах областей: Львівської – 52,6 % (скасовано 81 судові рішення із 154 переглянутих у касаційному порядку), Сумської – 42,9 % (18 із 42), Полтавської – 40,2 % (45 із 112), Волинської – 39 % (41 із 105), Київської та м. Києва – 37,9 % (140 із 369), Дніпропетровської – 37,4 % (67 із 179), Чернівецької – 37 % (30 із 81); найменший відсоток таких осіб відмічався в судах областей: Луганської – 6,3 % (1 із 16), Херсонської – 16,7 % (4 із 24), Запорізької – 18,2 % (12 із 66) та Донецької – 19,2 % (10 із 52).

Із загальної кількості скасованих судових рішень у 18 [22] провадженнях стосовно 18 [22] осіб судові рішення **скасовано із закриттям кримінального провадження**. Їх частка від загальної кількості скасованих у касаційному порядку судових рішень залишилася майже на рівні попереднього року і становила 2,5 % [2,6 %]. Із них через відсутність в діянні складу кримінального правопорушення (пункт 2 частини першої ст. 284 КПК) скасовано судові рішення із закриттям кримінального провадження стосовно 5 осіб (27,8 %); у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності (пункт 1 частини другої ст. 284 КПК) – стосовно 7 осіб (38,9 %); у зв'язку з невстановленням достатніх доказів для доведення винуватості особи в суді і вичерпано можливості їх отримати (пункт 3 частини першої ст. 284 КПК) – щодо 1 особи (5,6 %).

Судове рішення **скасовано із призначенням нового розгляду** у 610 [809] кримінальних провадженнях (на 24,6 % менше) стосовно 692 [910] осіб, або 97,1 % [97,4 %] від загальної кількості скасованих у касаційному порядку судових рішень, у тому числі із призначенням нового розгляду *у суді першої інстанції* – у 51 [70] кримінальному провадженні стосовно 65 [80] осіб, *у суді апеляційної інстанції* – у 559 [739] кримінальних провадженнях стосовно 627 [830] осіб.

Судове рішення **змінено** у 140 [221] кримінальних провадженнях, що на 36,7 % менше, стосовно 149 [242] осіб, або 7,2 % [8,3 %] від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку.

Найбільший відсоток осіб, стосовно яких змінено судові рішення, зафіксовано в судах областей: Луганської – 18,8 % (змінено 3 судові рішення із 16 переглянутих у касаційному порядку), Херсонської – 12,5 % (3 із 24), Черкаської – 11,7 % (11 із 94), Донецької – 11,5 % (6 із 52); найменший відсоток таких осіб спостерігався в судах областей: Житомирської – 1,4 % (1 із 71), Сумської – 2,4 % (1 із 42), Чернівецької – 2,5 % (2 із 81) та Тернопільської – 2,6 % (1 із 39).

¹⁴ Від кількості осіб, стосовно яких переглянуто судові рішення кожного окремого регіону.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

РЕЗУЛЬТАТИ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕНЬ СУДУ ПЕРШОЇ ТА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ У 2021–2022 РОКАХ (ЗА КІЛЬКІСТЮ ОСІБ)

№ з/п	НАЙМЕНУВАННЯ ОБЛАСТЕЙ (РЕГІОНІВ)	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ, ПЕРЕГЛЯНУТИХ У КАСАЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ	КІЛЬКІСТЬ ОСІБ, ЩОДО ЯКИХ РІШЕННЯ СУДІВ ПЕРШОЇ ТА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЙ:												
			СКАСОВАНО				ЗМІНЕНО				СКАСОВАНО ТА ЗМІНЕНО РАЗОМ				
			РОКИ		РОКИ		РОКИ		РОКИ						
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022					
		абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *		
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	АР Крим	0	2	–	–	0	–	–	–	0	–	–	–	0	–
2	Вінницька	141	116	41	29,1	39	33,6	16	11,3	12	10,3	57	40,4	51	44,0
3	Волинська	127	105	53	41,7	41	39,0	10	7,9	7	6,7	63	49,6	48	45,7
4	Дніпропетровська	230	179	69	30,0	67	37,4	30	13,0	14	7,8	99	43,0	81	45,3
5	Донецька	189	52	50	26,5	10	19,2	18	9,5	6	11,5	68	36,0	16	30,8
6	Житомирська	76	71	14	18,4	26	36,6	5	6,6	1	1,4	19	25,0	27	38,0
7	Закарпатська	34	38	14	41,2	12	31,6	1	2,9	4	10,5	15	44,1	16	42,1
8	Запорізька	161	66	51	31,7	12	18,2	15	9,3	3	4,5	66	41,0	15	22,7
9	Івано-Франківська	48	35	20	41,7	11	31,4	3	6,3	3	8,6	23	47,9	14	40,0
10	Київська та м. Київ	468	369	169	36,1	140	37,9	36	7,7	28	7,6	205	43,8	168	45,5
11	Кіровоградська	76	70	30	39,5	16	22,9	5	6,6	4	5,7	35	46,1	20	28,6
12	Луганська	40	16	9	22,5	1	6,3	2	5,0	3	18,8	11	27,5	4	25,0
13	Львівська	150	154	59	39,3	81	52,6	7	4,7	5	3,2	66	44,0	86	55,8
14	Миколаївська	104	47	30	28,8	12	25,5	7	6,7	5	10,6	37	35,6	17	36,2
15	Одеська	153	107	52	34,0	19	17,8	9	5,9	3	2,8	61	39,9	22	20,6
16	Полтавська	102	112	30	29,4	45	40,2	7	6,9	3	2,7	37	36,3	48	42,9
17	Рівненська	52	49	17	32,7	14	28,6	1	1,9	3	6,1	18	34,6	17	34,7
18	Сумська	31	42	8	25,8	18	42,9	4	12,9	1	2,4	12	38,7	19	45,2
19	Тернопільська	38	39	10	26,3	8	20,5	3	7,9	1	2,6	13	34,2	9	23,1
20	Харківська	189	105	57	30,2	24	22,9	17	9,0	7	6,7	74	39,2	31	29,5
21	Херсонська	95	24	26	27,4	4	16,7	6	6,3	3	12,5	32	33,7	7	29,2
22	Хмельницька	102	106	23	22,5	30	28,3	10	9,8	9	8,5	33	32,4	39	36,8
23	Черкаська	98	94	32	32,7	19	20,2	11	11,2	11	11,7	43	43,9	30	31,9
24	Чернівецька	116	81	33	28,4	30	37,0	8	6,9	2	2,5	41	35,3	32	39,5
25	Чернігівська	139	101	35	25,2	31	30,7	11	7,9	11	10,9	46	33,1	42	41,6
26	м. Севастополь	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
27	УСЬОГО	2 959	2 180	932	31,5	710	32,6	242	8,2	149	6,8	1 174	39,7	859	39,4

* Питома вага від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку, %

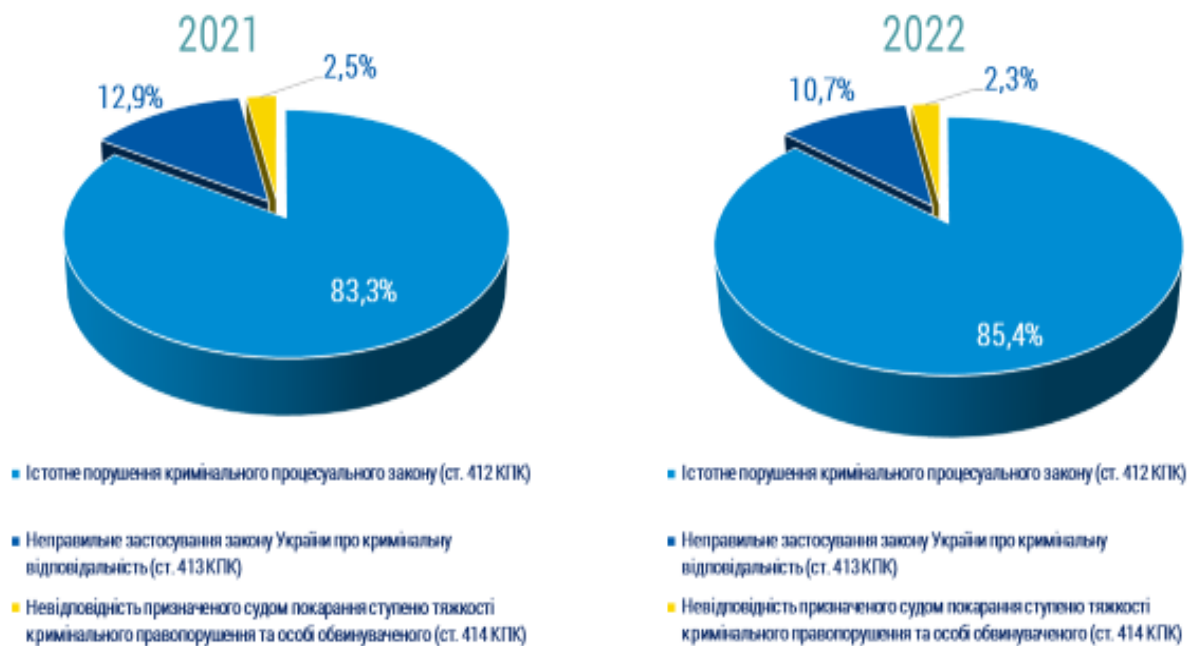
Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

КАСАЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА РОЗДІЛАМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У 2021–2022 РОКАХ

№ з/п	Розділи Кримінального кодексу України	Статті КК України	Кількість осіб, стосовно яких у касаційному порядку переглянуто судові рішення		Відсоток, % від загальної кількості осіб стосовно яких переглянуто судові рішення	
			2021	2022	2021	2022
1	ЗАГАЛОМ ОСІБ, ІЗ НИХ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ:		2 959	2 180	x	x
2	проти основ національної безпеки України	(109–114 ¹)	11	5	0,4	0,2
3	проти життя та здоров'я особи	(115–145)	648	480	21,9	22,0
4	проти волі, честі та гідності особи	(146–151)	12	6	0,4	0,3
5	проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	(152–156)	48	32	1,6	1,5
6	проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	(157–184)	21	16	0,7	0,7
7	проти власності	(185–198)	896	625	30,3	28,7
8	у сфері господарської діяльності	(199–233)	66	39	2,2	1,8
9	проти довкілля	(236–254)	17	8	0,6	0,4
10	проти громадської безпеки	(255–270 ¹)	45	30	1,5	1,4
11	проти безпеки виробництва	(271–275)	10	4	0,3	0,2
12	проти безпеки руху та експлуатації транспорту	(276–292)	374	272	12,6	12,5
13	проти громадського порядку та моральності	(293–304)	90	68	3,0	3,1
14	у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення	(305–327)	236	240	8,0	11,0
15	у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	(328–337)	6	6	0,2	0,3
16	проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	(338–360)	70	61	2,4	2,8
17	у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	(361–363 ¹)	4	3	0,1	0,1
18	у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	(364–370)	247	200	8,3	9,2
19	проти правосуддя	(371–400 ¹)	35	25	1,2	1,1
20	проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)	(402–435)	11	4	0,4	0,2
21	проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	(436–447)	0	1	–	0,05
22	за Кримінальним кодексом України 1960 року	–	17	5	0,6	0,2
23	<i>касаційні скарги на ухвали апеляційних судів про відмову у відкритті апеляційного провадження, на відмову у поновленні строку на апеляційне оскарження та ін.</i>	–	95	50	3,2	2,3

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Підстави скасування у касаційному порядку судових рішень у кримінальних провадженнях

Найчастіше підставою для скасування судових рішень у касаційному порядку були, як і в попередні роки, **істотні порушення вимог кримінального процесуального закону (ст. 412 КПК України)**. Так, упродовж 2022 р. скасовано судові рішення стосовно 606 [776] осіб, що на 21,9 % менше. Проте незважаючи на зменшення кількісного показника, їх частка порівняно з попереднім роком збільшилася до 85,4 % [83,3 %] у загальній кількості осіб, щодо яких судові рішення скасовано у касаційному порядку.

Найбільший відсоток скасованих судових рішень у зв'язку з істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону (за кількістю осіб) відмічався в судах областей: Закарпатської – 100 % (12 із 12 скасованих судових рішень у касаційному порядку), Луганської – 100 % (1 із 1), Полтавської – 97,8 % (44 із 45), Сумської – 94,4 % (17 із 18), Волинської – 92,7 % (38 із 41) та Миколаївської – 91,7 % (11 із 12); найменший відсоток спостерігався в судах Донецької області – 60 % (6 із 10).

На 36,7 % зменшилася кількість осіб, стосовно яких у касаційному порядку скасовано судові рішення через **неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК України)**. Так, судові рішення скасовано стосовно 76 [120] осіб; їх частка також зменшилася до 10,7 % [12,9 %] серед загальної кількості осіб, щодо яких скасовано судові рішення.

Найбільший відсоток скасованих судових рішень у зв'язку з неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність (за кількістю осіб) відмічався в судах областей: Донецької – 30 % (3 із 10 скасованих судових рішень у

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

касаційному порядку), Запорізької – 25 % (3 із 12) та Херсонської – 25 % (1 із 4); найменший відсоток спостерігався в судах областей: Полтавської – 2,2 % (1 із 45) та Харківської – 4,2 % (1 із 24). Із цієї підстави не було жодного скасованого у касаційному порядку рішення, ухваленого судами Закарпатської, Луганської, Миколаївської, Сумської, Тернопільської областей.

У зв'язку з **невідповідністю призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого (ст. 414 КПК України)** за результатами касаційного перегляду судові рішення скасовано стосовно 16 [23] осіб, або 2,3 % [2,5 %].

Найбільший відсоток скасованих судових рішень у зв'язку з невідповідністю призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого (за кількістю осіб) відмічався в судах Тернопільської області – 12,5 % (1 із 8 скасованих судових рішень у касаційному порядку); найменший відсоток спостерігався в судах Київської області та м. Києва – 1,4 % (2 із 140). Із цієї підстави не було жодного скасованого у касаційному порядку рішення, ухваленого судами Волинської, Донецької, Закарпатської, Запорізької, Луганської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Херсонської, Черкаської та Чернігівської областей.

Протягом 2022 р. у касаційному порядку переглянуто судові рішення у кримінальних провадженнях **про корупційні кримінальні правопорушення** стосовно 257 [301] осіб, або 11,8 % [10,2 %] від загальної кількості осіб, щодо яких переглянуто судові рішення у касаційному порядку упродовж минулого року. За результатами розгляду касаційних скарг судові рішення залишено без зміни щодо 134 [156] осіб, або 52,1 % [51,8 %] від кількості осіб, судові рішення стосовно яких у справах зазначеної категорії переглянуто у касаційному порядку. Касаційну скаргу задоволено та судові рішення скасовано щодо 116 [121] осіб, або 45,1 % [40,2 %]. У тому числі із закриттям провадження – стосовно 1 [5] особи; із призначенням нового розгляду: у суді апеляційної інстанції – стосовно 103 [107] осіб, у суді першої інстанції – щодо 12 [9] осіб. Змінено судові рішення щодо 7 [24] осіб, або 2,7 % [8 %].

У касаційному порядку перевірено ухвалені загальними судами **виправдувальні вироки** у кримінальних провадженнях (справах) стосовно 175 [242] осіб. За результатами касаційного розгляду виправдувальні вироки залишено без зміни стосовно 112 [154] осіб, або 64 % [63,6 %] від переглянутих. Стосовно 63 [88] осіб виправдувальні вироки скасовано із призначенням нового розгляду, що становило 36 % [36,4 %] від переглянутих виправдувальних вироків.

Кількість засуджених за **вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів**, щодо яких судові рішення було переглянуто у касаційному порядку, становила 1,4 тис. [1,7 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості осіб, стосовно яких у касаційному порядку переглянуто судові рішення, – 64,1 % [59,1 %], або майже

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

кожна друга особа. Із них 458 [538] осіб було засуджено за вчинення особливо тяжких злочинів (майже кожний п'ятий).

За результатами касаційного перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях (справах) **звільнено з-під варті 50 [55] осіб.**

У касаційному порядку перевірено вироки у кримінальних провадженнях (справах) стосовно 23 [32] осіб, **засуджених до довічного позбавлення волі** за умисне вбивство за обтяжуючих обставин. За результатами касаційного розгляду стосовно усіх 23 [30] засуджених вирок залишено без зміни, або 100 % [93,8 %].

У 2022 р. на розгляді ККС ВС перебувало 57 [137] заяв про перегляд судових рішень за **нововиявленими або виключними обставинами**, що на 58,3 % менше. За результатами їх розгляду було повернуто або постановлено ухвалу про відмову у відкритті кримінального провадження за 45 [113] заявами, або 78,9 % [82,5 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. На розгляд Великої Палати Верховного Суду передано 8 [19] заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами. За 1 заявою відкрито провадження про перегляд за нововиявленими обставинами ухвали ККС ВС, проте на кінець року її розгляд не здійснено.

Станом на 31 грудня 2022 р. **нерозглянутими** залишилися 20,6 % процесуальних звернень і кримінальних проваджень (із урахуванням касаційних скарг, провадження в яких відкрито, але розгляд на кінець року не здійснено; залишених без руху процесуальних звернень, які подано без додержання передбачених статтею 427 КПК вимог та в яких встановлено необхідний строк для усунення недоліків; касаційних скарг і кримінальних проваджень (справ), розгляд яких не відбувся через те, що учасники судового провадження перебувають на окупованих територіях).

3.6. Розгляд кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю¹⁵

Кількість кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю, що **перебували** на розгляді місцевих загальних судів у 2022 р., зменшилася на 30,6 % порівняно з попереднім роком і становила 4,2 тис. [6,1 тис.] справ; їх частка від загальної кількості кримінальних проваджень (справ), які перебували на розгляді у судах, становила 2,5 % [2,9 %].

Розглянуто 1,8 тис. [3 тис.] справ про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю (42,7 % [49,4 %] від тих, що перебували на розгляді), у тому числі із ухваленням вироку – 1,1 тис. [1,7 тис.] справ, що на 36,4 % менше; їх частка від кількості усіх

¹⁵ Статистичні звіти ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження» та форми № 8 «Звіт про неповнолітніх засуджених».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

розглянутих справ цієї категорії становила 61,1 % [57,6 %]. Закрито провадження у 429 [794] справах, або 23,8 % [26,4 %] від кількості розглянутих.

№ з/п	Найменування показника	РОКИ		Динаміка,
		2021	2022	%
A	Б	1	2	3
Розгляд кримінальних проваджень (справ) стосовно неповнолітніх осіб місцевими загальними судами				
1	Надійшло до місцевих загальних судів кримінальних проваджень (справ) про кримінальні правопорушення неповнолітніх осіб	2 997	1 721	-42,6
2	Перебувало у провадженні справ про кримінальні правопорушення неповнолітніх осіб	6 090	4 224	-30,6
Закінчено провадження у справах про кримінальні правопорушення неповнолітніх осіб, (усього)		3 006	1 805	-40,0
3	із них:			
	з постановленням вироку	1 732	1 102	-36,4
	відмовлено в затвердженні угоди і повернено прокурору для продовження досудового розслідування	2	0	-
	повернено прокурору	62	17	-72,6
	закрито провадження у справі	794	429	-46,0
	застосовано примусових заходів медичного характеру	22	8	-63,6
	застосовано примусових заходів виховного характеру	334	180	-46,1
4	Застосовано до неповнолітніх осіб примусові заходи виховного характеру	394	198	-49,7
5	Накладено адміністративне стягнення на батьків або осіб, що їх замінюють, за невиконання обов'язків щодо виховання дітей (ст. 184 КпАП)	21 473	16 904	-21,3
Усього засуджено неповнолітніх осіб (ЗА ВИРОКАМИ, ЩО НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ)		1 695	997	-41,2
6	у тому числі дівчат	126	87	-31,0
	засуджено осіб, які вчинили злочин у віці:			
	від 14 до 16 років	548	299	-45,4
	від 16 до 18 років	1 147	698	-39,1
7	Засуджено неповнолітніх осіб за тяжкі і особливо тяжкі злочини	1 078	643	-40,4
8	Кількість неповнолітніх осіб, засуджених за вчинення кримінальних правопорушень у групі	735	417	-43,3
	із них неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення за участю дорослих	287	162	-43,6
9	Кількість засуджених дорослих за втягнення неповнолітніх осіб у злочинну діяльність (ст. 304 КК України)	58	34	-41,4
10	Засуджено неповнолітніх осіб за вчинення кримінальних правопорушень у складі організованої злочинної групи або злочинної організації	1	2	у 2 р.
11	Засуджено неповнолітніх осіб, які на момент вчинення кримінального правопорушення не навчалися і не працювали (усього), із них:	450	348	-22,7
	неповнолітніх до 16 років, які не працювали і не навчалися	26	17	-34,6
12	Кількість засуджених неповнолітніх осіб, які навчалися	1 066	531	-50,2
13	Кількість засуджених неповнолітніх, які виховувалися в неповних сім'ях	728	400	-45,1
14	Засуджено неповнолітніх, які перебували на обліку органів внутрішніх справ	81	43	-46,9
15	Кількість неповнолітніх осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у період іспитового строку	76	54	-28,9

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

На 41,2 % менше **засуджено** осіб за вчинення кримінальних правопорушень у неповнолітньому віці (за вироками, що набрали законної сили) – 997 [1,7 тис.]; їх частка від кількості всіх засуджених упродовж 2022 р. осіб становила 2 % [2,6 %]. Найбільший відсоток засуджених підлітків (від загальної кількості засуджених осіб по кожному окремому регіону) спостерігався в місцевих загальних судах областей: Вінницької – 4,1 %, Донецької – 3,9 %, Кіровоградської – 3,5 %, Одеської – 3,5 %. Найменший відсоток засуджених підлітків відмічався в місцевих загальних судах областей: Полтавської – 0,8 %, Запорізької – 1,1 %, Київської – 1,3 %, Дніпропетровської – 1,4 %, Львівської – 1,4 %, Чернівецької – 1,4 % та м. Києва – 1,1 %.

У тому числі за вчинення злочинів у віці **від 14 до 16 років** засуджено 299 [548] осіб (кожен третій підліток серед загальної кількості засуджених неповнолітніх), що на 45,4 % менше; їх частка від усіх засуджених неповнолітніх дещо зменшилась і становила 30 % [32,3 %].

За вчинення **тяжких та особливо тяжких злочинів** засуджено 643 [1,1 тис.] підлітка, або 64,5 % [63,6 %]. За вчинення злочинів **у групі** засуджено 41,8 % [43,4 %] неповнолітніх осіб, або 417 [735] осіб, із них 162 [287] підлітка вчинили злочини **за участю дорослих**.

Найбільшу як кількість, так і частку у **структурі засуджених неповнолітніх**, становили підлітки, засуджені за вчинення крадіжки (ст. 185 КК), – 528 [934] осіб, або 53 % [55,1 %] від усіх засуджених неповнолітніх осіб. За вчинення грабежу (ст. 186 КК) засуджено 11,6 % [12,6 %], або 116 [213] осіб; за незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК) – 9,8 % [10,2 %], або 98 [173] підлітків; за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) засуджено 5 % [3,7 %], або 50 [63] осіб; за хуліганство (ст. 296 КК) – 2,8 % [2,4 %], або 28 [40] підлітків. За умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК) засуджено 12 [31] підлітків, або 1,2 % [1,8 %]; за умисне вбивство (ст. 115 КК) – 5 [10] неповнолітніх осіб, або 0,5 % [0,6 %].

Виправдано 4 [2] неповнолітніх осіб.

У **стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння** вчинили кримінальні правопорушення 39 [92] неповнолітніх. На час вчинення злочину **не навчалися і не працювали** 348 [450] підлітків, із них 4,9 % [5,8 %] становили неповнолітні до 16 років. У **неповних сім'ях** виховувалися 400 [728] засуджених підлітків. На **обліку органів внутрішніх справ** перебувало 43 [81] неповнолітніх особи.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

№ з/п	Найменування показника	РОКИ		Динаміка, %	
		2021	2022		
А	Б	1	2	3	
Кількість засуджених неповнолітніх за кримінальні правопорушення:					
1	– умисне вбивство (ст. 115 КК)	10	5	-50,0	
	– умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК)	31	12	-61,3	
	– умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122 КК)	24	20	-16,7	
	– зґвалтування (ст. 152 КК)	9	3	-66,7	
	– крадіжку (ст. 185 КК)	934	528	-43,5	
	– грабіж (ст. 186 КК)	213	116	-45,5	
	– розбій (ст. 187 КК)	39	20	-48,7	
	– незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК)	173	98	-43,4	
	– хуліганство (ст. 296 КК)	40	28	-30,0	
	– пов'язані з обігом наркотичних засобів (ст. 305-320 КК)	63	50	-20,6	
2	Кількість неповнолітніх осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у стані:	алкогольного сп'яніння	91	37	-59,3
	наркотичного сп'яніння	1	2	у 2 р.	
Вид кримінального покарання, яке застосовано до неповнолітніх осіб (за ВИРОКАМИ, ЩО НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ)					
Позбавлення волі на певний строк, (усього)		221	166	-24,9	
<i>питома вага до загальної кількості засуджених неповнолітніх осіб, %</i>		<i>13,0 %</i>	<i>16,6 %</i>		
3	у тому числі:	1 рік включно	8	7	-12,5
		понад 1 до 2-х років включно	7	10	42,9
		понад 2 до 5 років включно	154	107	-30,5
		понад 5 до 10 років включно	47	37	-21,3
		понад 10 до 15 років включно	5	5	=
	Арешт	22	5	-77,3	
	Виправні роботи	1	0	-100,0	
	Громадські роботи	145	71	-51,0	
	Штраф	133	68	-48,9	
	Звільнено від відбування покарання з випробуванням	1 047	630	-39,8	
	<i>питома вага до загальної кількості засуджених неповнолітніх осіб, %</i>	<i>61,8 %</i>	<i>63,2 %</i>		
	Звільнено внаслідок акта амністії та з інших підстав	34	0	-	
	Виправдано неповнолітніх осіб	2	4	у 2 р.	
Розгляд кримінальних проваджень (справ) стосовно неповнолітніх осіб АПЕЛЯЦІЙНИМИ ЗАГАЛЬНИМИ СУДАМИ					
Кількість неповнолітніх осіб, щодо яких вироки перевірялися в апеляційному порядку		344	206	-40,1	
Залишено вироків без змін		138	81	-41,3	
Скасовано вироків щодо неповнолітніх осіб (усього):		83	44	-47,0	
4	із них:	справу повернено на досудове розслідування	0	0	-
		на новий судовий розгляд	39	19	-51,3
		із закриттям кримінального провадження	9	5	-44,4
		із ухваленням нового вироку	35	20	-42,9
Змінено вироків щодо неповнолітніх осіб (усього):		123	81	-34,1	
із них:	пом'якшено покарання без зміни кваліфікації	37	25	-32,4	
	зміна кваліфікації з пом'якшенням покарання	4	1	-75,0	

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Позбавлення волі на певний строк місцеві загальні суди застосували до 166 [221] неповнолітніх осіб; їх частка від загальної кількості засуджених неповнолітніх збільшилась і становила 16,6 % [13 %]; **штраф** накладено на 68 [133] неповнолітніх, або 6,8 % [7,8 %]; **громадські роботи** призначено 71 [145] неповнолітній особі, або 7,1 % [8,6 %]; **арешт** застосовано до 5 [22] підлітків, або 0,5 % [1,3 %].

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК)** – 630 [1 тис.] підлітків; їх частка від загальної кількості засуджених неповнолітніх збільшилася – 63,2 % [61,8 %].

За статистичними даними Державної установи «Центр пробації»¹⁶ протягом 2022 р. уповноваженими органами з питань пробації для здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо звільнених від відбування покарання з випробуванням неповнолітніх поставлено на облік 567 [922] підлітків (на 38,5 % менше). Усього протягом 2022 р. перебувало на обліку 1,3 тис. [1,6 тис.] звільнених від відбування покарання з випробуванням неповнолітніх осіб (на 22,8 % менше порівняно з попереднім роком).

Із них за вчинення нового злочину знято з обліку 27 [28] підлітків, або 2,2 % [2,2 %] від тих, що перебували на обліку. У зв'язку з відбуттям призначеного покарання знято з обліку 795 [475] неповнолітніх осіб, або 63,6 % [29,3 %].

Внаслідок **акта амністії та з інших підстав** місцевими загальними судами упродовж минулого року неповнолітні особи не звільнялися від відбування покарання [2021 р. – 34, або 2 %].

Примусові заходи виховного характеру (ч. 2 ст. 105 КК) застосовано до 198 [394] неповнолітніх, із них 120 [213] підлітків було передано під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання. Застосовано застереження до 48 [112] підлітків. Обмежено дозвілля і встановлено особливі вимоги до поведінки щодо 25 [46] неповнолітніх. Для виправлення, але на строк, що не перевищує 3-х років, до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків направлено 5 [20] осіб.

В **апеляційному порядку** перевірено вироки місцевих загальних судів щодо 206 [344] неповнолітніх осіб, що на 40,1 % менше, ніж у попередньому році. У тому числі **скасовано** вироки стосовно 44 [83] підлітків, або 21,4 % [24,1 %], із них:

- *із направленням справи на новий судовий розгляд* – щодо 19 [39] осіб;
- *із ухваленням нового вироку* – щодо 20 [35] осіб;
- *із закриттям кримінального провадження* – щодо 5 [9] осіб.

Змінено вироки стосовно 81 [123] неповнолітньої особи, або 39,3 % [35,8 %]; у тому числі із: пом'якшенням призначеного покарання без зміни правової

¹⁶ Звіт Державної установи «Центр пробації» форми № 10-УВП «Звіт про роботу уповноважених органів з питань пробації (кримінально-виконавчої інспекції) з особами, засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

кваліфікації кримінального правопорушення – стосовно 25 [37] підлітків; пом'якшенням призначеного покарання зі зміною правової кваліфікації – щодо 1 [4] неповнолітнього.

Вироки місцевих загальних судів **залишено без зміни** стосовно 81 [138] неповнолітньої особи, або 39,3 % [40,1 %].

У **касаційному порядку**¹⁷ перевірено судові рішення щодо 53 [71] неповнолітніх осіб. Із них судові рішення загальних судів залишено без зміни стосовно 35 [48] неповнолітніх осіб, або 66 % [67,6 %] від кількості переглянутих судових рішень у кримінальних провадженнях цієї категорії.

Судові рішення скасовано стосовно 14 [16] підлітків, або 26,4 % [22,5 %] від кількості переглянутих; у тому числі із направленням справи на новий судовий розгляд – щодо 4 [3] осіб, на новий апеляційний розгляд – щодо 10 [13] осіб. Змінено судові рішення стосовно 4 [7] неповнолітніх осіб, або 7,5 % [9,9 %].

За **втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність** (ст. 304 КК) місцевими загальними судами у 2022 р. засуджено 34 [58] особи. За **невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей** (ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП)) до адміністративної відповідальності притягнуто 16,9 тис. [21,5 тис.] осіб, що на 21,3 % менше.

3.7. Розгляд загальними судами кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями

Згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора¹⁸ упродовж 2022 р. в Україні було **виявлено 395 [499] організованих груп і злочинних організацій** (на 20,8 % менше), із них *організованих груп* – 355 [454], *злочинних організацій* – 40 [45]. У тому числі:

- з корумпованими зв'язками – 36 [57] організованих груп і злочинних організацій, із них з корумпованими зв'язками в органах влади та управління – 14 [32] організованих груп та 4 [1] злочинних організацій;
- із міжрегіональними зв'язками – 40 [70];
- з транснаціональними зв'язками – 11 [11];
- сформовані на етнічній основі – 27 [38];
- за участю неповнолітніх осіб – 14 [14].

Правоохоронними органами виявлено 1,6 тис. [2,2 тис.] осіб, які вчинили злочини у складі організованих груп та злочинних, із них осіб у складі *організованих груп* – 1,4 тис. [1,9 тис.], *злочинних організацій* – 276 [360].

¹⁷ Статистичний звіт форми № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

¹⁸ Статистичний звіт Офісу Генерального прокурора форми № 1-03 «Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Відповідно до статистичних даних ДСА¹⁹ кількість кримінальних проваджень про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями, що **надійшли** у 2022 р. на розгляд до місцевих загальних судів, становила 347 [464], що на 25,2 % менше. Проте частка цих справ від загальної кількості кримінальних проваджень, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів, залишилася на рівні попереднього року – 0,4 % [0,4 %].

У провадженні місцевих загальних судів із урахуванням нерозглянутих за попередній рік **перебувало** 1,3 тис. [1,4 тис.] справ зазначеної категорії стосовно 4,3 тис. [4,6 тис.] осіб.

Розглянуто 247 [296] справ про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями (19 % [21,2 %] від тих, що перебували на розгляді); із них із ухваленням вироку – 148 [190] справ, або 59,9 % [64,2 %] від кількості усіх розглянутих справ цієї категорії.

Закрито провадження у 31 [53] справі, або 12,6 % [17,9 %].

Місцеві загальні суди визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій 221 [343] особу, або 76,2 % [87,7 %] від загальної кількості засуджених осіб за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій (за вироками, що набрали і не набрали законної сили); із них визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп – 205 [322] осіб та злочинних організацій – 16 [21] особи. Виправдано (за вироками, що набрали і не набрали законної сили) – 14 [23] осіб, або 9,5 % [12,1 %] від кількості осіб, справи щодо яких розглянуто із ухваленням вироку.

За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій **засуджено** 194 [166] особи (за вироками, що набрали законної сили)²⁰, що на 16,9 % більше порівняно з 2021 р.; їх частка від загальної кількості засуджених осіб за всі види злочинів становила 0,4 % [0,3 %]. Із них громадян України – 186 [163] осіб; у тому числі жінок – 40 [27]. За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій найбільша кількість осіб була засуджена місцевими загальними судами областей: Полтавської – 22 особи, Дніпропетровської – 17 осіб, Львівської – 15 осіб, Одеської – 15 осіб, Чернівецької – 15 осіб, Рівненської – 12 осіб.

Виправдано – 0 [2] осіб.

Довічне позбавлення волі за вчинення злочинів у складі організованої групи протягом 2021–2022 років не застосовувалося (у 2020 р. – 3 особи).

До **позбавлення волі** на певний строк засуджено 63 [51] особи; або 32,5 % [30,7 %] від кількості всіх осіб, засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій.

Штраф (як основне покарання) накладено на 40 [49] осіб, або 20,6 % [29,5 %].

¹⁹ Статистичний звіт ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження».

²⁰ Статистичні звіти ДСА форми № 6 «Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» та форми № 7 «Звіт про склад засуджених».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Місцеві загальні суди звільнили від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК) – 90 [65] осіб, або 46,4 % [39,2 %] від загальної кількості засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб.

За **сукупністю злочинів** (ст. 70 КК) місцеві загальні суди призначили покарання 80 [86] особам, або 41,2 % [51,8 %] від загальної кількості засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб; **за сукупністю вироків** (ст. 71 КК) призначено покарання 9 [9] особам, або 4,6 % [5,4 %]. **Більш м'яке покарання**, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (ст. 69 КК), призначено 59 [35] засудженим особам, або 30,4 % [21,1 %].

За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій у 2022 р. найбільшу кількість становили особи, засуджені за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК) – 33 особи, або 17 % [6,6 %] від усіх засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб; незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК) – 23 особи, або 11,9 % [18,1 %]; шахрайство (ст. 190 КК) – 18 осіб, або 9,3 % [6,6 %]; розбій (ст. 187 КК) – 16 осіб, або 8,2 % [4,2 %]; сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією (ст. 303 КК) – 14 осіб, або 7,2 % [3 %].

В **апеляційному порядку** протягом 2022 р.²¹ перевірено вирокі місцевих загальних судів у справах про вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій стосовно 51 [78] особи, що на 34,6 % менше, ніж у попередньому році; їх частка від ухвалених місцевими загальними судами вироків у справах цієї категорії становила 34,5 % [41,1 %]. **Скасовано** вирокі щодо 13 [22] осіб, або 25,5 % [28,2 %] від кількості переглянутих; у тому числі з направленням справи *на новий судовий розгляд* – стосовно 12 [20] осіб; *із закриттям кримінального провадження (у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності)* – щодо 1 [0] особи. Апеляційні загальні суди **змінити** вирок у справах цієї категорії стосовно 15 [3] осіб, або 29,4 % [3,8 %]; із них із пом'якшенням призначеного покарання, якщо покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого, щодо 7 [1] осіб. Вироки залишено **без зміни** щодо 23 [53] осіб, або 45,1 % [67,9 %].

У **касаційному порядку**²² кількість осіб, стосовно яких перевірено судові рішення, ухвалені у кримінальних провадженнях (справах) про вчинення кримінальних правопорушень у складі організованих груп та злочинних

²¹ Статистичний звіт ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження».

²² Статистичний звіт форми № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

організацій, збільшилася у 2 рази – 23 [11]. За результатами касаційного розгляду судові рішення щодо 23 [8] осіб скасовано з направленням справи на новий апеляційний розгляд, або 100 % [72,7 %] від кількості переглянутих судових рішень цієї категорії.

№ з/п	Найменування показників	2021			2022			Динаміка, %
		ОГ	ЗО	РАЗОМ	ОГ	ЗО	РАЗОМ	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
1	Надійшло кримінальних проваджень (справ)	404	60	464	277	70	347	-25,2
2	Перебувало у провадженні справ	1 250	147	1 397	1 093	209	1 302	-6,8
	стосовно осіб	3 962	665	4 627	3 581	763	4 344	-6,1
3	Кількість справ, провадження в яких закінчено (усього), у тому числі:	273	23	296	211	36	247	-16,6
	<i>питома вага, %*</i>	<i>21,8 %</i>	<i>15,6 %</i>	<i>21,2 %</i>	<i>19,3 %</i>	<i>17,2 %</i>	<i>19,0 %</i>	
	із ухваленням вироку	179	11	190	128	20	148	-22,1
	<i>питома вага, %**</i>	<i>65,6 %</i>	<i>47,8 %</i>	<i>64,2 %</i>	<i>60,7 %</i>	<i>55,6 %</i>	<i>59,9 %</i>	
	із закриттям справи	53	0	53	26	5	31	-41,5
	із поверненням прокурору	20	4	24	11	3	14	-41,7
4	Залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду	977	124	1 101	882	173	1 055	-4,2
	<i>питома вага, %*</i>	<i>78,2 %</i>	<i>84,4 %</i>	<i>78,8 %</i>	<i>80,7 %</i>	<i>82,8 %</i>	<i>81,0 %</i>	
5	Усього засуджено осіб за вироками, що набрали і не набрали законної сили	370	21	391	263	27	290	-25,8
6	Суди постановили обвинувальні вироки, але не підтвердили наявність організованої групи або злочинної організації	48	0	48	58	11	69	43,8
		<i>13,0%***</i>		<i>12,3%***</i>	<i>22,1%***</i>	<i>40,7%***</i>	<i>23,8%***</i>	
7	Суди визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп або злочинних організацій (судом підтверджено ознаки ОГ або ЗО)	322	21	343	205	16	221	-35,6
		<i>87,0%***</i>	<i>100%***</i>	<i>87,7%***</i>	<i>77,9%***</i>	<i>59,3%***</i>	<i>76,2%***</i>	
8	Виправдано осіб (за вироками, що набрали і не набрали законної сили)	15	8	23	8	6	14	-39,1
9	Кількість осіб, щодо яких справи закрито (за вироками, що набрали і не набрали законної сили)	167	0	167	88	6	94	-43,7
10	Засуджено осіб за вироками, що набрали законної сили	157	9	166	175	19	194	16,9

* від числа кримінальних проваджень (справ), що перебували на розгляді, %

** від числа кримінальних проваджень (справ), провадження в яких закінчено, %

*** від числа осіб, засуджених за вироками, що набрали і не набрали законної сили, %

3.8. Склад та структура засуджених осіб. Види покарання

Згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора²³ упродовж 2022 р. в Україні було зареєстровано 363 тис. [321 тис.] кримінальних правопорушень, що на 12,8 % більше. Із них особливо тяжких злочинів – 106 тис.

²³ Статистичний звіт Офісу Генерального прокурора форми № 1 «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

[12,1 тис.], що у 8 разів більше; тяжких – 126 тис. [112 тис.], що на 12,2 % більше; нетяжких – 57 тис. [94 тис.], що на 39,4 % менше; кримінальних проступків – 74 тис. [101 тис.], що менше на 27 %. Кількість кримінальних правопорушень, у яких здійснювалось **спеціальне досудове розслідування**, зросла у 4 рази та становила 597 [142].

Протягом 2022 р. на стадії готування, замаху правоохоронними органами **попереджено** 847 [1,3 тис.] кримінальних правопорушень.

Частка кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру, становила 36,5 % [53,7 %] від загальної кількості зареєстрованих. Досудове розслідування відповідно до ст. 280 КПК **зупинено** у 4,4 тис., або 1,2 % [3,1 тис., або 0,7 %] від кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень. Кількість кримінальних правопорушень, за якими провадження було направлено до суду, становила 115 тис. [157 тис.], із них **з обвинувальним актом** – 113 тис., або 85,5 % [153 тис., або 88,8 %] від числа кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру.

На 67,2 % менше, або 656 [2 тис.] кримінальних проваджень протягом 2022 р. направлено до місцевих загальних судів із клопотанням *про звільнення від кримінальної відповідальності*; кримінальних проваджень із клопотанням *про застосування примусових заходів медичного характеру* – 972 [1,3 тис.]; із клопотанням *про застосування примусових заходів виховного характеру* – 129 [242].

На 30 % зменшилася кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, пов'язаних *із домашнім насильством*, – 3,4 тис. [4,8 тис.]. Із обвинувальним актом до місцевих загальних судів направлено 92,5 % [92,3 %] таких кримінальних проваджень.

Кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, учинених *з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості*, становила 133 [98]; частка кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру, – 50,4 % [13,3 %] від загальної кількості зареєстрованих злочинів цієї категорії.

У 10 разів зросла кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, учинених *з використанням зброї або боєприпасами*, – 7 тис. [720]; із них з використанням вогнепальної зброї – 1,9 тис. [300], холодної зброї – 242 [200], газової та пневматичної зброї – 117 [99], вибухових речовин – 31 [20], боєприпасів – 4,7 тис. [101].

Протягом 2022 р. в Україні було зареєстровано 17,4 тис. [520] злочинів проти основ національної безпеки України, що більше порівняно з попереднім роком у 34 рази (лише 12,4 % [30,2 %] від загальної кількості зареєстрованих було вручено повідомлення про підозру).

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку зросла у 246 разів і становила 62,1 тис. [253]; частка кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру, становила 1,4 % [13,4 %] від зареєстрованих цієї категорії.

За даними ДСА²⁴ у 2022 р. за вироками, що набрали законної сили, засуджено 49,7 тис. [64,1 тис.] осіб, що на 22,5 % менше порівняно з попереднім роком. У тому числі за вчинення **тяжких та особливо тяжких злочинів** засуджено 18,7 тис. [20,5 тис.] осіб, що на 9,1 % менше; проте їх частка серед усіх засуджених за всі види злочинів збільшилась і становила 37,6 % [32,1 %]. За вчинення **нетяжких злочинів** засуджено 12 тис. [17,4 тис.] осіб, що на 31 % менше, або 24,2 % [27,2 %]. За вчинення **кримінальних проступків** засуджено 19 тис. [26,1 тис.] осіб, що на 27,3 % менше, або 38,2 % [40,8 %] від кількості усіх засуджених за всі види злочинів осіб.

Найбільшу як кількість, так і частку у **структурі засуджених** за всі види злочинів становили особи, засуджені за вчинення злочинів проти власності (статті 185–198 КК), – 19,2 тис. [30,3 тис.] осіб, їх частка у структурі всіх засуджених становила 38,6 % [47,2 %];

– за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) засуджено 9,3 тис. [8,7 тис.] осіб, або 18,7 % [13,6 %] від кількості всіх засуджених за всі види злочинів;

– за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи (статті 115–145 КК) – 7,3 тис. [9,1 тис.] осіб, або 14,7 % [14,3 %];

– за вчинення злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (статті 338–360 КК) – 3,2 тис. [1,8 тис.] осіб, або 6,5 % [2,7 %];

– за вчинення злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті 276–292 КК) – 2,3 тис. [3,1 тис.] осіб, або 4,6 % [4,9 %];

– за вчинення злочинів проти громадської безпеки (статті 255–270¹ КК) – 1,7 тис. [1,9 тис.] осіб, або 3,5 % [3 %];

– за вчинення злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (статті 402–435 КК) – 1,5 тис. [1,8 тис.] осіб, або 3 % [2,7 %];

– за вчинення злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, (статті 364–370 КК) – 1,2 тис. [1,2 тис.] осіб, або 2,4 % [1,8 %];

²⁴ Статистичні звіти ДСА форми № 6 «Звіт про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання» та форми № 7 «Звіт про склад засуджених».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

- за вчинення злочинів проти довкілля (статті 236–254 КК) – 1,1 тис. [878] осіб, або 2,3 % [1,4 %];
- за вчинення злочинів проти правосуддя (статті 371–400 КК) – 1 тис. [1,5 тис.] осіб, або 2,1 % [2,3 %];
- за вчинення злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (статті 157–184 КК) – 888 [1,3 тис.] осіб, або 1,8 % [2,1 %];
- за вчинення злочинів проти громадського порядку та моральності (статті 293–304 КК) – 882 [1,2 тис.] особи, або 1,8 % [1,9 %];
- за вчинення злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (статті 328–337 КК) – 477 [313] осіб, або 1 % [0,5 %];
- за вчинення злочинів проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ КК) – 427 [182] осіб, або 0,9 % [0,3 %];
- за вчинення злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 436–447 КК) – 244 [3] особи, або 0,5 % [0,01 %];
- за вчинення злочинів у сфері господарської діяльності (статті 199–233 КК) – 223 [461] особи, або 0,4 % [0,7 %];
- за вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (статті 152–156 КК) – 139 [142] осіб, або 0,3 % [0,2 %];
- за вчинення злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (статті 361–363¹ КК) – 74 [76] особи, або 0,1 % [0,1 %];
- за вчинення злочинів проти волі, честі та гідності особи (статті 146–151 КК) – 51 [85] особи, або 0,1 % [0,1 %];
- за вчинення злочинів проти безпеки виробництва (статті 271–275 КК) – 30 [53] осіб, або 0,1 % [0,1 %].

На 36,9 % зменшилася кількість осіб, які вчинили злочини у **стані алкогольного або наркотичного сп'яніння**, – 3,7 тис. [5,9 тис.], кожен тринадцятий засуджений; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів також зменшилась – 7,5 % [9,2 %].

Кількість засуджених за вчинення злочинів у **складі організованої групи та злочинної організації** збільшилася на 16,9 % і становила 194 [166] особи; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів становила 0,4 % [0,3 %].

За вчинення злочинів **групою осіб** за попередньою змовою або без такої протягом минулого року засуджено 4 тис. [5,7 тис.] осіб, або кожен дванадцятий засуджений (менше на 30 %); їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів також дещо зменшилась – 8 % [8,9 %].

На час вчинення злочину **ніде не працювали і не навчалися або перебували**

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

на обліку в державній службі зайнятості 36,3 тис. [48,7 тис.] осіб, або 73,1 % [75,9 %] від загальної кількості всіх засуджених за всі види злочинів; із них раніше судимі – 8,9 тис. [13,4 тис.] осіб. На обліку в службі зайнятості перебувало 539 [537] осіб, або 1,5 % [1,1 %] від загальної кількості працездатних осіб, які на час вчинення злочину не працювали і не навчалися.

Зменшилася на 31,7 % кількість засуджених осіб, які були **раніше судимими і мали незняту або непогашену судимість** – 10,3 тис. [15,1 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості всіх засуджених становила 20,7 % [23,5 %]; із них раніше були звільнені умовно-достроково 577 [1,1 тис.] осіб.

Кількість засуджених **жінок** становила 5,3 тис. [7,3 тис.], або 10,8 % [11,4 %] від загальної кількості всіх засуджених (на 26,7 % менше).

Місцеві загальні суди **виправдали** (за вироками, що набрали законної сили) 172 [194] особи (усі у справах публічного обвинувачення [у 2021 р. –193]). Найбільший показник виправданих місцевими загальними судами осіб зафіксовано в областях: Дніпропетровській – 25 осіб, або 14,5 % від загальної кількості виправданих; Львівській – 23, або 13,4 %; Сумській – 18, або 10,5 %; Вінницькій – 14, або 8,1 %; Черкаській – 14, або 8,1 %.

Примусові заходи медичного характеру застосовано до 582 [597] неосудних осіб, із них за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів – щодо 338 [307] осіб.

Кількість осіб, стосовно яких місцеві загальні суди **закрили матеріали кримінального провадження**, становила 15,4 тис. [23,4 тис.]. Зокрема, провадження закрито у зв'язку з:

- відмовою прокурора або потерпілого, його представника від обвинувачення в кримінальному провадженні – 4,6 тис. [7,7 тис.] осіб, їх частка від кількості всіх осіб, щодо яких провадження закрито, становила 29,8 % [32,7 %];
- примиренням винного з потерпілим – 3,9 тис. [5,8 тис.] осіб, або 25,2 % [24,8 %];
- дійовим каяттям – 1,7 тис. [2,3 тис.] осіб, або 10,8 % [10 %];
- смертю – 1,4 тис. [2,1 тис.] осіб, або 9,1 % [9,1 %];
- зміною обстановки – 266 [323] особи, або 1,7 % [1,4 %];
- передачею особи на поруки – 209 [340] осіб, або 1,4 % [1,5 %];
- амністією – 5 [18] осіб, або 0,03 % [0,1 %].

У тому числі *у справах публічного обвинувачення закрито провадження* стосовно 13,5 тис. [20,2 тис.] осіб, із них *у зв'язку з відмовою прокурора або потерпілого, його представника від обвинувачення в кримінальному провадженні* щодо 3,2 тис. [5,1 тис.] осіб, або 23,7 % [25,1 %] від кількості всіх осіб, щодо яких закрито провадження у справах публічного обвинувачення; *у зв'язку з примиренням винного з потерпілим* – щодо 3,5 тис. [5,3 тис.] осіб, або 25,9 % [26,4 %].

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Штраф як основне покарання місцеві загальні суди наклали на 11 тис. [11,9 тис.] осіб, що на 7,7 % менше, або 22,1 % [18,6 %] від загальної кількості засуджених за всі види злочинів. **Громадські роботи** призначено 4,3 тис. [8,6 тис.] осіб, що на 50 % менше, або 8,7 % [13,4 %]; **арешт** застосовано до 1,9 тис. [2,8 тис.] осіб, або 3,7 % [4,4 %]; **обмеження волі** застосовано до 1,5 тис. [1,8 тис.] осіб, що на 17,2 % менше, або 3 % [2,8 %]; **виправні роботи** призначено 85 [170] особам, або 0,2 % [0,3 %]; **службове обмеження для військовослужбовців** застосовано до 127 [45] осіб, або 0,3 % [0,1 %]; **тримання в дисциплінарному батальйоні** призначено 115 [32] особам, або 0,2 % [0,1 %]; **позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю** (як основне покарання) застосовано до 150 [2] осіб.

Кількість осіб, засуджених до **позбавлення волі** на певний строк, зменшилася на 18,3 % і становила 9,5 тис. [11,6 тис.] осіб; проте їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів збільшилася – 19 % [18,1 %]. Із них 70,8 % [64,9 %] становили особи, засуджені до позбавлення волі на певний строк за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, – 6,7 тис. [7,5 тис.] осіб.

Найбільший відсоток засуджених до позбавлення волі осіб спостерігався в місцевих загальних судах областей: Дніпропетровської – 30,7 % від числа всіх засуджених осіб судами цієї області, Донецької – 22,2 %, Вінницької – 21 % та м. Києва – 22,2 %.

Зокрема до **позбавлення волі засуджено за вчинення таких злочинів**: умисне вбивство (ст. 115 КК) – 336 осіб, або 94,6 % [95 %] від кількості всіх засуджених за цей вид злочину; розбій (ст. 187 КК) – 270 осіб, або 85,2 % [80,6 %]; зґвалтування (ст. 152 КК) – 49 осіб, або 79 % [78,6 %]; заподіяння умисних тяжких тілесних ушкоджень (ст. 121 КК) – 389 осіб, або 48,7 % [48,4 %]; крадіжка (ст. 185 КК) – 4,4 тис. осіб, або 28,6 % [23,3 %]; грабіж (ст. 186 КК) – 893 особи, або 53,7 % [44,6 %]; незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК) – 238 осіб, або 16,3 % [15,3 %]; шахрайство (ст. 190 КК) – 258 осіб, або 20,7 % [15,5 %]; незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК) – 333 особи, або 59,7 % [53,5 %]; незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК) – 307 осіб, або 37 % [28,9 %]; виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників (ст. 436² КК) – 18 осіб, або 9 % [0]; порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 КК) – 7 осіб, або 100 % [0].

Довічне позбавлення волі за вчинення особливо тяжких злочинів застосовано до 23 [19] осіб, або 2 % [2 %] від осіб, засуджених за вчинення особливо тяжких злочинів.

Місцеві загальні суди відповідно до вимог ст. 70 КК призначили покарання **за сукупністю злочинів** 7,6 тис. [8,8 тис.] осіб, що на 13 % менше, або 15,4 % [13,7 %]

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

від загальної кількості засуджених протягом року осіб. За сукупністю вироків (ст. 71 КК) покарання призначено 6,1 тис. [8,5 тис.], або 12,3 % [13,2 %].

У 2022 р. **більш м'яке покарання**, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (ст. 69 КК), призначено 1,6 тис. [1,3 тис.] осіб, що на 17,4 % більше, або 3,2 % [2,1 %] від загальної кількості засуджених.

Місцеві загальні суди **звільнили від відбuvання покарання** 21 тис. [27 тис.] засуджених осіб, що на 22 % менше; проте їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів осіб залишилася майже на рівні попереднього року – 42 % [42,2 %]; із них **звільнено з випробуванням (ст. 75 КК)** – 21 тис. [26,7 тис.] осіб, або 42 % [41,7 %]. У тому числі за вчинення тяжких злочинів звільнено від відбuvання покарання з випробуванням 10,7 тис. [12,2 тис.] засуджених, або 51,4 % [45,5 %] від загальної кількості звільнених із випробуванням осіб, а за особливо тяжкі – 128 [140] осіб, або 0,6 % [0,5 %].

Кількість засуджених осіб, до яких місцеві загальні суди як додаткове покарання застосували **конфіскацію майна**, зменшилася на 2,8 % і становила 897 [923] осіб.

Спеціальну конфіскацію, як один із заходів кримінально-правового характеру, застосовано до 530 [678] засуджених осіб, із них: за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (ст. 249 КК) – 130 [176] осіб; вчинення крадіжки (ст. 185 КК) – 25 [37] осіб; незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК) – 12 [21] осіб; незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК) – 26 [68] осіб; незаконну порубку лісу (ст. 246 КК) – 55 [70] осіб; пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК) – 137 [133] осіб.

Штраф як додаткове покарання місцеві загальні суди наклали на 44 [48] особи. **Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю** як додаткове покарання призначено 1,2 тис. [1,4 тис.] осіб (на 16,8 % менше). **Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу** застосовано до 43 [49] осіб.

4. РОЗГЛЯД ЗАГАЛЬНИМИ СУДАМИ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

За статистичними даними Міністерства внутрішніх справ України²⁵ протягом 2022 р. органами національної поліції України **виявлено** 3 млн 927 тис. [5 млн 249 тис.] **адміністративних правопорушень**, що на 25,2 % менше порівняно з попереднім роком. За виявленими правопорушеннями складено 651 тис. [874 тис.] адміністративних протоколів (16,6 % [16,7 %] від кількості виявлених адміністративних правопорушень) та винесено 3 млн 275 тис. [4 млн 375 тис.] адміністративних постанов, або 83,4 % [83,3 %]. Виявлено 2 млн 603 тис. [3 млн 697 тис.] осіб, які вчинили адміністративні правопорушення (на 29,6 % менше). Із них жінок – 327 тис. [442 тис.], неповнолітніх – 12,1 тис. [14,4 тис.].

За статистичними даними ДСА²⁶ кількість справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, які **надійшли** на розгляд до місцевих загальних судів, становила 694 тис. [899 тис.], що на 22,8 % менше; із них саме справ про адміністративні правопорушення – 686 тис. [890 тис.].

Усього на розгляді місцевих загальних судів **перебувало** 771 тис. [968 тис.] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, із них саме справ – 764 тис. [959 тис.], що на 20,4 % менше.

Із винесенням постанови місцеві загальні суди **розглянули** 638 тис. [797 тис.] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення (на 20 % менше); із них саме справ – 630 тис. [787 тис.] стосовно 638 тис. [789 тис.] осіб. Частка розглянутих справ становила 82,5 % [82,1 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. Серед розглянутих із винесенням постанови справ про адміністративні правопорушення 37,5 % [38,2 %] становили справи *про порушення Правил дорожнього руху (статті 121–132¹ КУпАП)*.

За вчинення адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена КУпАП, місцеві загальні суди застосували різні **види стягнень** до 411 тис. [478 тис.] осіб (на 14,1 % менше); проте їх частка від загальної кількості осіб, щодо яких розглянуто справи, збільшилась і становила 64,3 % [60,6 %].

Серед загальної кількості осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності, **жінки** становили 12,6 % [15,2 %], або 52 тис. [73 тис.]; **громадяни іншої держави** – 1,2 % [1,9 %], або 4,9 тис. [9,1 тис.].

Серед притягнутих до адміністративної відповідальності переважною більшістю були працездатні особи, які на момент вчинення правопорушення не працювали і не навчалися, – 210 тис. [264 тис.], або 51 % [55,3 %];

²⁵ Статистичний звіт Міністерства внутрішніх справ України форми № 1-АП «Звіт про стан застосування адміністративного законодавства органами Національної поліції України».

²⁶ Статистичний звіт ДСА форми № 1-п «Звіт судів першої інстанції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

військовослужбовці – 64 тис. [21 тис.], або 15,5 % [4,3 %]; робітники – 33 тис. [49 тис.], або 8 % [10,3 %]; пенсіонери – 12,3 тис. [16,1 тис.], або 3 % [3,4 %].

Найпоширенішим видом серед адміністративних стягнень, застосованих місцевими загальними судами до осіб за вчинення адміністративних правопорушень, був і залишається **штраф**. Місцеві загальні суди оштрафували 382 тис. [439 тис.] осіб, що на 12,9 % менше порівняно з 2021 р.; їх частка від кількості осіб, на яких накладено адміністративне стягнення становила 93,1 % [91,8 %]. Загальна сума накладеного штрафу становила 3 млрд 294 млн грн [2 млрд 940 млн грн]; добровільно сплачено 458 млн 243 тис. грн, або 13,9 % [12,7 %] від суми накладеного.

На 27,3 % зменшилася кількість осіб, до яких місцеві загальні суди за вчинення адміністративних правопорушень застосували **попередження**, – 11,3 тис. [15,6 тис.]; їх частка серед усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, становила – 2,8 % [3,3 %].

Громадські роботи місцеві загальні суди призначили 4,7 тис. [6,8 тис.] правопорушникам, що порівняно з попереднім роком менше на 30,9 %; їх частка від кількості тих осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, також дещо зменшилася – 1,1 % [1,4 %].

Суспільно корисні роботи призначено 2 тис. [4,5 тис.] осіб, що на 55,2 % менше, їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, становила 0,5 % [0,9 %].

Адміністративний арешт призначено 3,5 тис. [5,1 тис.] осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, або 0,9 % [1,1 %].

Арешт з утриманням на гауптвахті призначено 1,7 тис. [844] особам за окремі види військових адміністративних правопорушень (у 2,1 раза більше), або 0,4 % [0,2 %].

Виправні роботи місцеві загальні суди застосували до 12 [32] осіб, які вчинили адміністративні правопорушення.

Місцевими загальними судами **позбавлено спеціального права** (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) 85,7 тис. [80,3 тис.] осіб, що на 6,8 % більше. Їх частка значно збільшилась і становила 20,9 % [16,8 %] від загальної кількості осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, як додатковий вид адміністративного стягнення, призначено 3 [14] особам.

Оплатне вилучення предмета, що був знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення), застосовано до 257 [275] осіб, 0,06 % [0,06 %].

Конфіскацію предметів, що були знаряддями вчинення або безпосередніми

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

об'єктами адміністративного правопорушення (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення), місцеві загальні суди застосували до 11 тис. [16,6 тис.] осіб, або 2,7 % [3,5 %].

У 2022 р. вилучено 28 [55] одиниць вогнепальної зброї, 119 [136] одиниць бойових припасів, 2,6 кг [3,6 кг] наркотичних засобів. Конфісковано 66 [2] автомобілів; товарів та цінностей на суму 21 млн 953 тис. грн; валюту на суму 7,1 тис. грн.

Місцеві загальні суди із різних підстав **закрили провадження** у справах про адміністративні правопорушення стосовно 219 тис. [300 тис.] осіб, що на 27 % менше, або 34,3 % [37,7 %] від загальної кількості тих, щодо яких розглянуто справи.

У тому числі *за малозначністю вчиненого правопорушення* з усним зауваженням на адресу правопорушника щодо недопустимості протиправних діянь звільнено від адміністративної відповідальності 47 тис. [74 тис.] осіб, що на 36,5 % менше, або 21,4 % [24,6 %] від кількості тих осіб, щодо яких провадження у справі закрито. Найбільший відсоток звільнених з цієї підстави осіб (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Рівненської – 37,3 %, або 1,9 тис. осіб; Хмельницької – 34,7 %, або 2,3 тис. осіб; Одеської – 31,1 %, або 8,1 тис. осіб; Львівської – 29,1 %, або 2,7 тис. осіб; Тернопільської – 28,2 %, або 2 тис. осіб. Найменший відсоток звільнених за малозначністю вчиненого правопорушення відмічався в судах областей: Миколаївської – 5,7 %, або 388 осіб; Харківської – 9,2 %, або 450 осіб.

На 24,9 % зменшилася кількість осіб, стосовно яких місцеві загальні суди закрили провадження у зв'язку *із закінченням строків для накладення адміністративного стягнення*, передбачених ст. 38 КУпАП та ст. 467 Митного кодексу України (далі – МК), – 82 тис. [110 тис.] осіб, або 37,6 % [36,5 %] від кількості тих осіб, стосовно яких провадження у справі закрито. Найбільша частка осіб, щодо яких закрито провадження у справі саме з цієї підстави (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито), зафіксована у місцевих загальних судах областей: Харківської – 58,7 %, або 2,9 тис. осіб; Миколаївської – 51,6 %, або 3,5 тис. осіб; Полтавської – 50,7 %, або 5,6 тис. осіб; Івано-Франківської – 44,6 %, або 3,2 тис. осіб; Чернігівської – 44,6 %, або 1,9 тис. осіб.

За відсутністю події та складу адміністративного правопорушення закрито провадження у справах стосовно 82,3 тис. [106 тис.] осіб, що на 22,6 % менше; проте їх частка від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито, збільшилася – 37,6 % [35,4 %]. Найбільший відсоток осіб, щодо яких провадження у справі закрито саме з цієї підстави (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито), відмічався у місцевих загальних судах областей: Чернівецької – 52,2 %, або 3,9 тис. осіб; Сумської – 47,9 %, або 2,7 тис. осіб; Дніпропетровської – 46,8 %, або 10,9 тис. осіб.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

За вчинення адміністративних правопорушень у віці від 16 до 18 років місцеві загальні суди застосували **заходи впливу**, передбачені ст. 24¹ КУпАП, до 8,8 тис. [10,8 тис.] неповнолітніх осіб (менше на 19,2 %).

У структурі справ про адміністративні правопорушення, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів, найбільшу частку становили:

- справи про вчинення правопорушень, пов'язаних із керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КУпАП) – 20,1% [15,6 %], або 138 тис. справ;
- справи про вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування (ст. 173² КУпАП) – 15,7 % [15,2 %], або 108 тис. справ (місцевими загальними судами застосовано адміністративні стягнення: штраф – 61 тис. [65 тис.] осіб; громадські роботи – 3,5 тис. [5,3 тис.] осіб; адміністративний арешт – 1 тис. [1,5 тис.] осіб);
- справи про порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КУпАП), – 13,5 % [17,9 %] від усіх справ про адміністративні правопорушення, що надійшли на розгляд, або 92,4 тис. таких справ;
- справи про розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв військовослужбовцями (ст. 172²⁰ КУпАП) – 9,2 % [1,7 %], або 63 тис. справ;
- справи про дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП) – 6,4 % [6 %], або 44 тис. справ;
- справи про порушення правил адміністративного нагляду (ст. 187 КУпАП) – 4,9 % [5 %], або 33,5 тис. справ;
- справи про невиконання батьками або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (ст. 184 КУпАП) – 4,9 % [4,9 %], або 34 тис. справ;
- справи про керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки (ст. 126 КУпАП) – 1,8 % [1,2 %], або 12 тис. справ;
- справи про порушення правил щодо карантину людей (ст. 44³ КУпАП) – 1,6 % [7,3 %], або 11 тис. справ;
- справи про дрібне викрадення чужого майна (ст. 51 КУпАП) – 1,4 % [1,3 %], або 9,3 тис. справ;
- справи про торгівлю з рук у невстановлених місцях (ст. 160 КУпАП) – 1,3 % [1,5 %], або 9,2 тис. справ;
- справи про порушення порядку проведення розрахунків (ст. 155¹ КУпАП) –

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

- 1,3 % [1,5 %], або 8,6 тис. справ;
- справи про злісну непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця (ст. 185 КУпАП) – 1,2 % [1 %], або 8,2 тис. справ;
 - незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44 КУпАП) – 1,2 % [0,9 %], або 8,1 тис. справ;
 - справи про розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді (ст. 178 КУпАП) – 1,2 % [1 %], або 8 тис. справ;
 - справи про незаконне перетинання або спробу незаконного перетинання державного кордону України (ст. 164 КУпАП) – 1,2 % [0,7 %], або 7,9 тис. справ;
 - порушення порядку провадження господарської діяльності (ст. 204¹ КУпАП) – 1,2 % [1,1 %], або 7,9 тис. справ;
 - справи про порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків (ст. 163¹ КУпАП) – 1,1 % [2,1 %], або 7,7 тис. справ;
 - залишення місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. 122⁴ КУпАП) – 1,1 % [1,1 %], або 7,5 тис. справ;
 - самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 172¹¹ КУпАП) – 0,9 % [0,5 %], або 6,2 тис. справ;
 - справи про неподання або несвоєчасне подання платіжних доручень на перерахування належних до сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) (ст. 163² КУпАП) – 0,6 % [0,7 %], або 4,1 тис. справ;
 - справи про несплату аліментів (ст. 183¹ КУпАП) – 0,5 % [0,9 %], або 3,5 тис. справ.

Протягом 2022 р. у провадженні місцевих загальних судів перебувало 7,8 тис. [10,9 тис.] справ **про порушення митних правил**, що на 28,2 % менше порівняно з попереднім роком. Розглянуто 6,1 тис. [9,1 тис.] таких справ. Їх частка від загальної кількості розглянутих місцевими загальними судами справ про адміністративні правопорушення становила 1 % [1,1 %]. **Адміністративне стягнення** за порушення митних правил застосовано до 4,5 тис. [7,4 тис.] осіб, або 72,9 % [82,3 %] від кількості осіб, щодо яких справи про порушення митних правил розглянуто з винесенням постанови. **Закрито справи** стосовно 1,7 тис. [1,6 тис.] осіб, із них у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративних стягнень (ст. 467 МК) – щодо 412 [121] осіб, або 24,7 % [7,5 %] від усіх справ цієї категорії, провадження в яких закрито.

У справах про порушення митних правил місцеві загальні суди **оштрафували** 2,5 тис. [5,4 тис.] осіб, або 56,4 % [72,3 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

адміністративне стягнення за порушення митних правил. Загальна сума накладеного місцевими загальними судами на порушників штрафу становила 974 млн 809 тис. грн., із яких добровільно сплачено лише 5 млн 326 тис. грн., або 0,5 % [0,8 %] від суми накладеного. **Конфіскацію** товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) застосовано до 3,2 тис. [4,9 тис.] осіб, або 70,6 % [66,4 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення митних правил.

Упродовж 2022 р. на розгляд до місцевих загальних судів на виконання вимог Закону України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції» надійшло 2,7 тис. [9,5 тис.] **справ про вчинення корупційних правопорушень**, відповідальність за які передбачена КУпАП (глава 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією», статті 172⁴–172⁹ КУпАП), що на 71,2 % менше, ніж у 2021 р. Усього у провадженні перебувало 3,6 тис. [10,3 тис.] справ цієї категорії.

Із винесенням постанови місцеві загальні суди **розглянули** 2,5 тис. [8,3 тис.] справ про адміністративні корупційні правопорушення, або 68,3 % [80,7 %] від кількості тих, що перебували на розгляді.

Місцеві загальні суди **закрили провадження** у справах про адміністративні корупційні правопорушення стосовно 1,2 тис. [2,4 тис.] осіб, що на 51,6 % менше. Проте їх частка від кількості осіб, щодо яких справи про адміністративні корупційні правопорушення розглянуто з винесенням постанови, значно зросла і становила 47,2 % [29,3 %]. У тому числі провадження у справах закрито у зв'язку з:

- відсутністю події та складу адміністративного правопорушення – стосовно 358 [765] осіб, або 30,5 % [31,5 %] від кількості осіб, щодо яких провадження у справах цієї категорії закрито;
- закінченням строків для накладення адміністративного стягнення, передбачених ст. 38 КУпАП, – стосовно 609 [757] осіб, або 51,8 % [31,2 %];
- за малозначністю вчиненого корупційного правопорушення звільнено від адміністративної відповідальності 173 [786] особи, або 14,7 % [32,4 %].

Штраф накладено на 1,4 тис. [5,9 тис.] осіб, що на 77 % менше; їх частка від кількості осіб, стосовно яких розглянуто справи про адміністративні корупційні правопорушення з винесенням постанови, також зменшилась і становила 54,4 % [70,9 %]. Загальна сума накладеного судами штрафу склала 2 млн 240 тис. грн, із них добровільно сплачено 1 млн 515 тис. грн, або 67,6 % [73,6 %] від суми накладеного. **Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю**, як додатковий вид адміністративного стягнення, призначено 3 [14] особам. **Конфіскацію** предметів, грошей (як додаткове стягнення) застосовано до 6 [1] осіб.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

Станом на 31 грудня 2022 р. місцеві загальні суди не розглянули усього 79 тис. справ про адміністративні правопорушення, або 10,2 % [9,9 %] від кількості тих, що перебували у провадженні протягом минулого року.

На розгляд **до апеляційних загальних судів**²⁷ у 2022 р. **надійшло** 20 тис. [24,4 тис.] справ про адміністративні правопорушення за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів, що на 18,2 % менше, ніж у 2021 р. Усього у провадженні **перебувало** 23 тис. [28 тис.] таких справ.

За апеляційними скаргами **розглянуто** 16,5 тис. [20,4 тис.] справ про адміністративні правопорушення (на 18,8 % менше).

За результатами перегляду **скасовано і змінено** майже 5 тис. [6,9 тис.] постанов; у тому числі **скасовано** – 4,4 тис. [6 тис.] постанов; **змінено** – 585 [979] постанов. Відсоток скасованих і змінених постанов місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення (від загальної кількості ними ухвалених) дещо зменшився порівняно з попереднім роком і становив 0,8 % [0,9 %].

Скасовано постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення:

- *із закриттям провадження* у справі скасовано 3,4 тис. [4,5 тис.] постанов, у тому числі через відсутність події і складу адміністративного правопорушення – 2,3 тис. [3 тис.] постанов;
- *із прийняттям нової постанови* скасовано 1 тис. [1,5 тис.] постанов;
- *у зв'язку із розглядом справи за відсутності особи або якщо немає підтвердження про своєчасне її сповіщення про час і місце розгляду справи* скасовано 72 [249] постанови.

Понад строки, встановлені КУпАП, апеляційні загальні суди розглянули 10,5 тис. [12,3 тис.] апеляційних скарг, що на 14,8 % менше, або 63,2 % [60,2 %] від усіх розглянутих скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення.

У тому числі у 2022 р. на розгляді апеляційних загальних судів на 27,2 % менше перебувало справ за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів **про порушення митних правил** – 1,9 тис. [2,7 тис.]. За результатами апеляційного перегляду **скасовано і змінено** 513 [592] постанов місцевих загальних судів у справах цієї категорії, або 8,4 % [6,5 %] від кількості винесених місцевими загальними судами постанов за порушення вимог МК.

За апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів у справах **про корупційні правопорушення** (статті 172²–172⁹⁻² КУпАП) у провадженні перебувало 263 [485] таких справи. Із них повернуто – 45 [91], або 17,1 % [18,8 %] від

²⁷ Статистичний звіт ДСА форми № 2-п «Звіт судів апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційних скарг у справах про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

кількості тих, що перебували на розгляді. За апеляційними скаргами розглянуто 162 [304] справи **про корупційні правопорушення**. Апеляційними загальними судами за результатами перегляду **скасовано і змінено** 80 [138] постанов місцевих загальних судів у справах зазначеної категорії, що на 42 % менше; проте їх частка від загальної кількості винесених місцевими загальними судами постанов у справах про корупційні правопорушення значно зросла і становила 3,2 % [1,7 %]. У тому числі **скасовано** 74 [124] постанови, із них: *із закриттям провадження у справі* – 62 [100], у тому числі через відсутність події і складу адміністративного правопорушення – 27 [57]; *із прийняттям нової постанови* – 12 [24].

Станом на 31 грудня 2022 р. апеляційні загальні суди усього не розглянули 3,4 тис. апеляційних скарг на постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення, або 14,9 % [13,8 %] від кількості тих, що перебували на розгляді протягом року.

4.1. Розгляд загальними судами справ про порушення Правил дорожнього руху

Упродовж 2022 р. на розгляді місцевих загальних судів²⁸ **перебувало** 293 тис. [364 тис.] справ про порушення Правил дорожнього руху (далі – Правила), що на 19,6 % менше порівняно з 2021 р.; проте їх частка від загальної кількості справ про адміністративні правопорушення, що перебували на розгляді місцевих загальних судів, збільшилась і становила 38,3 % [37,9 %].

Із різних підстав місцеві загальні суди **закрили провадження** у 56 тис. [63 тис.] справах про порушення Правил, або 19,2 % [17,2 %] від справ про порушення Правил, що перебували на розгляді.

Із винесенням постанови **розглянуто** 236 тис. [301 тис.] справ про порушення Правил, що на 21,4 % менше; їх частка від тих, що перебували на розгляді, також зменшилась порівняно з попереднім роком – 82,7 % [80,8 %].

За порушення Правил місцеві загальні суди застосували різні види стягнень до 179 тис. [237 тис.] правопорушників, або 43,5 % [49,5 %] від усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Найпоширенішим видом серед адміністративних стягнень, застосованих до осіб за порушення Правил, був **штраф**. Так, у 2022 р. оштрафовано 174 тис. [231 тис.] осіб, що на 24,6 % менше; проте їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, залишилась майже на рівні попереднього року – 97,6 % [97,8 %]. Загальна сума накладеного штрафу становила 1 млрд 997 млн 575 тис. грн [1 млрд 749 млн 33 тис. грн], із яких добровільно сплачено 359 млн 941 тис. грн, або 18 % [18,4 %] від суми

²⁸ Статистичний звіт ДСА форми № 1-п «Звіт судів першої інстанції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення».

накладеного.

Позбавлення права керування транспортними засобами (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) за грубе або повторне, або за систематичне порушення порядку користування цим правом застосовано до 86 тис. [80 тис.] осіб, або 48 % [33,9 %] від тих осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил.

Адміністративний арешт за порушення Правил призначено 913 [958] особам, або 0,5 % [0,4 %].

Громадські роботи місцеві загальні суди призначили 43 [96] особам, або 0,02 % [0,04 %] від кількості усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил.

Оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 230 [247] осіб, або 0,1 % [0,1 %].

Попередження винесено 42 [46] особам.

За порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ременями безпеки або мотошоломами (ст. 121 КУпАП) накладено адміністративне стягнення на 1,3 тис. [2,4 тис.] осіб; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 0,7 % [1 %]; штраф накладено на 762 [1,5 тис.] особи; місцеві загальні суди позбавили права керування транспортними засобами 430 [773] осіб; до 112 [132] осіб застосовано адміністративний арешт; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 8 [9] осіб; громадські роботи призначено 35 [57] особам; попередження винесено 318 [32] особам.

За перевищення водіями транспортних засобів встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху (ст. 122 КУпАП) накладено адміністративне стягнення на 687 [1,3 тис.] осіб; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 0,4 % [0,5 %]. Із них позбавлено права керування транспортним засобом 16 [21] водіїв; штраф накладено на 670 [1,2 тис.] осіб.

За невиконання водіями вимог про зупинку (ст. 122² КУпАП) адміністративне стягнення накладено на 797 [1,2 тис.] осіб, або 0,4 % [0,5 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. Штраф накладено на 758 [1,1 тис.] осіб; права керування транспортними засобами позбавлено 70 [117] осіб.

Через залишення місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. 122⁴ КУпАП) адміністративне стягнення накладено на 4,1 тис. [5,7 тис.] осіб, або 2,3 % [2,4 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил; штраф накладено на майже 4 тис. [5,5 тис.] осіб; адміністративний арешт –

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

16 [31] осіб; позбавлено права керування транспортними засобами 192 [116] особи.

За порушення особами, які керують транспортними засобами, правил руху через залізничні переїзди (ст. 123 КУпАП) накладено адміністративне стягнення на 723 [1,4 тис.] особи, або 0,4 % [0,6 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. У тому числі штраф накладено на 712 [1,4 тис.] осіб; позбавлено права керування транспортними засобами 9 [29] осіб; адміністративний арешт застосовано до 2 [2] осіб; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 2 [3] осіб.

За порушення Правил, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КУпАП), накладено адміністративне стягнення на 71,4 тис. [131 тис.] осіб; позбавлено права керування транспортним засобом 886 [1,4 тис.] осіб, або 1,2 % [1,1 %] від кількості тих, на яких накладено адміністративне стягнення саме за цей вид правопорушення; штраф накладено на 71 тис. [129 тис.] осіб.

За керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки, або стосовно якої встановлено тимчасове обмеження у праві керування транспортними засобами (ст. 126 КУпАП), накладено адміністративне стягнення на 3,5 тис. [3,1 тис.] осіб, або 2 % [1,3 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. У тому числі штраф накладено на 1,3 тис. [817] осіб; позбавлено права керування транспортними засобами 2,8 тис. [2,3 тис.] осіб; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 10 [0] осіб.

За керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КУпАП), накладено адміністративне стягнення майже на 96 тис. [91 тис.] осіб; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, значно збільшилась і становила 53,7 % [38,3 %]. У тому числі штраф накладено на 95,2 тис. [90 тис.] осіб; позбавлено права керування транспортним засобом 81,4 тис. [75 тис.] осіб, або 84,8 % [83,2 %] від кількості тих, на яких накладено адміністративне стягнення саме за цей вид правопорушення. Оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 210 [235] осіб; адміністративний арешт – до 783 [792] осіб.

Станом на 31 грудня 2022 р. місцеві загальні суди не розглянули 39,7 тис. справ про порушення Правил, або 13,6 % [11,6 %] від кількості тих справ, що перебували на розгляді упродовж минулого року.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

На розгляд до апеляційних загальних судів²⁹ у 2021 р. надійшло 15,4 тис. [17,6 тис.] справ про адміністративні правопорушення за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, що на 12,7 % менше, ніж у 2021 р. Усього у провадженні перебувало 17,7 тис. [20,1 тис.] таких справ (на 11,9 % менше).

Зокрема на розгляд надійшло 12,4 тис. [12,8 тис.] апеляційних скарг на постанови місцевих загальних судів, винесених за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена ст. 130 КУпАП; їх частка від загальної кількості апеляційних скарг у справах про порушення Правил, що надійшли до апеляційних загальних судів, становила 80,6 % [72,4 %]. Розглянуто усього 10 тис. [10,7 тис.] скарг; із них залишено без змін – 7,8 тис. [8,1 тис.] постанов місцевих загальних судів, скасовано – 2,1 тис. [2,3 тис.] постанов, змінено – 178 [262] постанов.

Усього упродовж 2022 р. розглянуто 12,6 тис. [14,6 тис.] справ про адміністративні правопорушення за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, або 71,3 % [72,9 %] від кількості справ цієї категорії, що перебували на розгляді апеляційних загальних судів. У тому числі скасовано і змінено 3,2 тис. [4,1 тис.] постанов місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, або 1,3 % [1,4 %] від кількості ухвалених місцевими загальними судами постанов за порушення цих Правил; залишено без зміни – 9,4 тис. [10,5 тис.] постанов, що на 10,4 % менше порівняно з попереднім роком.

Станом на 31 грудня 2022 р. апеляційні загальні суди не розглянули 2,7 тис. справ про порушення Правил, або 15,3 % [14,2 %] від кількості тих справ, що перебували на розгляді упродовж минулого року.

²⁹ Статистичний звіт ДСА форми № 2-п «Звіт судів апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційних скарг у справах про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році

РОЗГЛЯД МІСЦЕВИМИ ЗАГАЛЬНИМИ СУДАМИ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У ТОМУ ЧИСЛІ СПРАВ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, У 2021 – 2022 РОКАХ

№ з/п	Найменування показника	2021	2022	Динаміка %
А	Б	1	2	3
1	Надійшло справ про адміністративні правопорушення за звітний період	889 828	686 324	-22,9
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	335 336	257 727	-23,1
2	Перебувало на розгляді справ	959 199	763 836	-20,4
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	363 774	292 586	-19,6
	<i>% питома вага до загальної кількості адміністративних справ, що перебували на розгляді</i>	37,9 %	38,3 %	
3	Повернуто справ	84 629	54 859	-35,2
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	20 824	16 552	-20,5
4	Розглянуто справ із винесенням постанов	787 478	630 009	-20,0
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	300 821	236 341	-21,4
	<i>% питома вага до загальної кількості розглянутих адміністративних справ</i>	38,2 %	37,5 %	
5	Залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду	96 138	78 968	-17,9
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	42 129	39 693	-5,8
	<i>% питома вага до загальної кількості адміністративних справ, що залишилися нерозглянутими</i>	43,8 %	50,3 %	
6	Кількість осіб, щодо яких розглянуто справи, – у с ь о г о	788 963	638 497	-19,1
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	301 972	237 052	-21,5
7	Закрито справи, у с ь о г о	299 988	218 998	-27,0
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	62 647	56 165	-10,3
8	Кількість осіб, на яких накладено адміністративне стягнення	478 131	410 732	-14,1
	у тому числі про порушення Правил дорожнього руху	236 575	178 719	-24,5
	<i>% питома вага до кількості осіб, на яких накладено адміністративне стягнення</i>	49,5 %	43,5 %	
	Види адміністративних стягнень, накладені на осіб:			
	– попередження	15 556	11 307	-27,3
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху	46	42	-8,7
	– штраф	439 020	382 219	-12,9
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху	231 295	174 431	-24,6
	– позбавлення спеціального права (основне та додаткове)	80 257	85 742	6,8
	у тому числі права керування транспортним засобом за порушення Правил дорожнього руху (основне та додаткове)	80 247	85 734	6,8
9	– громадські роботи	6 773	4 680	-30,9
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху	96	43	-55,2
	– суспільно корисні роботи	4 518	2 024	-55,2
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху	0	0	-
	– адміністративний арешт	5 141	3 513	-31,7
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху	958	913	-4,7
	– позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю (додаткове)	14	3	-78,6
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху	0	0	-
	- оплатне вилучення предмета (основне та додаткове)	275	257	-6,5
	у тому числі за порушення Правил дорожнього руху (основне та додаткове)	247	230	-6,9

